

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA V SLOVENIJI

Ljubljana, avgust 2007

URŠKA OKORN

IZJAVA

Študentka Urška Okorn izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Mitje Čoka, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 13.08.2007

Podpis: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 POJEM ZAVAROVANJA.....	2
1.1 Delitev zavarovanja.....	2
2 ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE.....	3
2.1 Namen življenjskih zavarovanj.....	4
2.1.1 Kdo potrebuje življenjsko zavarovanje?.....	5
2.2 Vrste življenjskih zavarovanj.....	6
3 ZAKONODAJA.....	9
3.1 Davčna zakonodaja.....	10
4 SLOVENSKI ZAVAROVALNI TRG.....	11
4.1 Razvitost slovenskega zavarovalnega trga.....	12
4.2 Tržni deleži zavarovalnic.....	14
4.3 Življenjsko zavarovanje v Sloveniji.....	16
5 EVROPSKI ZAVAROVALNI TRG.....	19
5.1 Pogled na življenjsko zavarovanje v Evropi.....	21
5.2 Primerjava slovenskega zavarovalnega trga z izbranimi državami.....	23
5.2.1 Premija življenjskih zavarovanj na prebivalca.....	23
5.2.2 Delež celotne zavarovalne premije v BDP.....	24
6 PONUDBA ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ.....	26
6.1 Slovenica življenje.....	31
6.1.1 Primer življenjskega zavarovanja za primer smrti.....	31
6.1.2 Mešano življenjsko zavarovanje.....	32
6.1.3 Življenjsko zavarovanje vezano na investicijske sklade – Fondpolica.....	33
6.1.4 Rentno zavarovanje.....	37
6.1.5 Pregled ponudbe drugih zavarovalnic.....	37
7 RAZVOJNE MOŽNOSTI IN IZZIVI SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA.....	39
SKLEP.....	42
LITERATURA.....	44
VIRI.....	45
PRILOGA.....	1

UVOD

Vedno znova skušamo zadovoljiti osnovno človekovo potrebo, potrebo po varnosti. Vsakdo je potencialno izpostavljen vrsti nevarnostim in mora premisliti, katera tveganja so zanj največja ter katerih morebitne posledice bi želel olajšati sebi ali svojim najbližjim. Zavarovalništvo je gospodarska panoga, ki temelji na načelu varnosti in zanesljivosti. V skladu s tema dvema načeloma razvija svoje produkte. Med njimi imajo izreden pomen tudi življenjska zavarovanja, ki so predmet tega diplomskega dela.

Polica življenjskega zavarovanja je osnova varnosti in stabilnosti vsakega posameznika. Življenjsko zavarovanje je investicija v prihodnost. Imeti bi ga morale vsaj osebe, od katerih je odvisna preskrbljenost družine ter osebe, ki se zavedajo vrzeli v starostni preskrbljenosti, saj vemo, da država prenaša socialno varnost in vprašanja povezana z varno starostjo oziroma upokojitvijo ravno na njihova ramena. V Sloveniji je zavest, kako pomembno je imeti sklenjeno kvalitetno življenjsko zavarovanje, še premalo prisotna. Socialne pravice se hitro krčijo in prepričana sem, da bo vsaj ena od oblik življenjskega zavarovanja kmalu sestavni del skrbi vsakega posameznika za svojo prihodnost.

Različnih oblik življenjskih zavarovanj je veliko, trenutno so v Sloveniji najbolj priljubljena naložbena življenjska zavarovanja in naložbena življenjska zavarovanja z določeno vrsto jamstva, ki jih je z vsakim tednom več. V množici različnih življenjskih zavarovanj lahko vsak posameznik izbere življenjsko zavarovanje po svoji meri, ki bo najbolj zadovoljevalo njegove potrebe.

Namen diplomskega dela je prikazati življenjska zavarovanja v Sloveniji ter njihov pomen. V začetku diplomskega dela sem opredelila pojem zavarovanja ter njegove različne delitve. Nadaljevala sem z vrstami življenjskih zavarovanj, prikazala njihov namen in najpogostejše vrste življenjskih zavarovanj. Sledita še prikaz zakonodaje, v okviru katere morajo delovati zavarovalnice, ter davčni vidik zavarovanj.

Osredotočila sem se na slovenski zavarovalni trg in njegovo razvitost ter posebej izpostavila življenjska zavarovanja. Vzporedno sem prikazala tudi evropski zavarovalni trg in pomen življenjskih zavarovanj v Evropi in delo zaključila s primerjavo zavarovalnega trga Slovenije z zavarovalnimi trgi izbranih evropskih držav.

Pri ponudbi življenjskih zavarovanj v Sloveniji sem bolj podrobno predstavila produkte zavarovalnice, specializirane za življenjska zavarovanja, to je zavarovalnica Slovenica Življenje d.d., ki je prva na slovenskem trgu ponudila naložbeno življenjsko zavarovanje ter ima v svoji ponudbi zelo kakovostne in sodobne produkte. Pri drugih zavarovalnicah pri nas sem izpostavila samo posebnosti na področju življenjskih zavarovanj. Prikazane so tudi razvojne možnosti slovenskega zavarovalništva in izzivi, s katerimi se morajo spopasti zavarovalnice tudi na globalni ravni.

1 POJEM ZAVAROVANJA

Pojem zavarovanja se v pogovornem jeziku uporablja v različnih pomenih. V vsakodnevni praksi zavarovanje pomeni konkretno obliko zavarovalnega pogodbenega razmerja med zavarovalnico oziroma zavarovateljem na eni strani in skleniteljem zavarovanja na drugi. Pri tem lahko na strani sklenitelja zavarovanja ali krajše zavarovalca nastopa tudi zavarovanec. Le-ta ima iz zavarovalnega razmerja pravice, da v primeru nastanka zavarovalnega primera zahteva izplačilo zavarovalnine. To pomeni, da sta pri zavarovalni pogodbi lahko zavarovalec in zavarovanec ista oseba. Zavarovalec je tisti, ki sklene zavarovalno pogodbo in je s tem zavezan plačati premijo, zavarovanec pa ima iz tega razmerja, kot že omenjeno, določene pravice.

Pri opredelitvi termina zavarovanje je treba ločiti zavarovanja, ki se nanašajo na organizacijo (v mojem primeru zavarovalnico), ki na podlagi zavarovalno pogodbenega razmerja prevzame zavarovalno kritje.

Definicij zavarovanj je veliko. Mnogo teoretikov se je ukvarjalo z zavarovalniško problematiko in poskušalo definirati pojem zavarovanje. Vse definicije o zavarovanju kot dejavnosti pa pripeljejo do enake osnove; da je zavarovanje dejavnost zaščite gospodarstva pred določenimi nevarnostmi, ki ogrožajo premoženje in osebe (Bijelić, 1998, str. 3).

Tveganje je glavni razlog zavarovanja. Pomeni možnost nastopa škodljivega dogodka. Od njega je odvisen nastop, trajanje in prenehanje zavarovalnega razmerja. Da razmerje nastopi kot veljavno, mora biti tveganje negotovo, nezaželeno, možno, dopustno in neodvisno od volje zainteresiranih oseb. Cena zavarovanja je premija, ki jo mora na podlagi sklenjene zavarovalne pogodbe zavarovalec plačati zavarovalnici. Zavarovalnica se zavezuje, da bo ob nastanku dogodka, ki pomeni zavarovalni primer, izplačala zavarovancu ali nekemu tretjemu zavarovalnino, odškodnino ali storila kaj drugega (Obligacijski zakonik, 2001).

1.1 Delitev zavarovanja

Zavarovanje se deli glede na naravo tveganja, predmet zavarovanja, vrsto škode, mesto dogodka nevarnosti, po metodi izvajanja in glede na vrsto sklepanja: individualno ali skupinsko.

Po Hartmanu (2004, str. 17) delimo zavarovanja na:

- **Splošno in posebno zavarovanje** – najbolj razširjena delitev zavarovanja glede na mesto dogodka nevarnosti je delitev na kopensko, zračno in morsko. Zaradi narave dejavnosti štejemo zračno in morsko med posebna zavarovanja.
- **Osebn in premoženjsko zavarovanje** – delitev glede na predmet zavarovanja. Pri premoženjskih zavarovanjih je predmet zavarovanja vse kar ni osebno (npr.

hiša, avtomobil), pri osebnem zavarovanju pa je predmet zavarovanja zavarovanje oseb (npr. življenjsko zavarovanje, nezgodno zavarovanje).

- **Premoženjska, dohodkovna in izdatkovna zavarovanja** – ločimo jih glede na vrsto škode. Premoženjska zavarovanja pokrivajo škode, ki so nastale zaradi uničenja, poškodovanja ali izgube dobrin (npr. požar); dohodkovna zavarovanja pokrivajo škode s posledico izpada dohodka (npr. zavarovanje za brezposelnost, nezgodno zavarovanje – dnevno nadomestilo); izdatkovna zavarovanja pa pokrivajo škode, ki privedejo do nepredvidenih izrednih izdatkov (npr. zavarovanje odgovornosti, nezgodno zavarovanje – stroški zdravljenja).
- **Obvezno in prostovoljno zavarovanje** – obvezna zavarovanja so določena z zakonom, medtem ko so prostovoljna sklenjena na osnovi soglasja zavarovalca in zavarovalnice.
- **Škodno in vsotno zavarovanje** – nastali sta glede na to ali je v denarju mogoče izraziti višino škode.

Zavarovalnice se lahko tudi same zavarujejo pri drugi zavarovalnici. Glede tega ločimo pozavarovanje in sozavarovanje. Pozavarovanje je zavarovanje presežkov iznad lastnega zavarovanja nevarnosti ene zavarovalnice pri drugi zavarovalnici. Gre za vertikalno izravnavanje nevarnosti, kjer ima vsaka zavarovalnica, ki se pozavaruje, obveznosti zgolj do zavarovalnice, ki izvaja pozavarovanje. Pri sozavarovanju gre za horizontalen model pristopa zavarovanja presežkov posamezne zavarovalnice. Zavarovalnice v skupini si razdelijo prevzeto tveganje, za vse veljajo isti zavarovalni pogoji in ista premija, ki se deli sorazmerno z njihovimi deleži (Boncelj, 1983, str. 22).

2 ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

V življenju moramo sprejeti mnogo odločitev, vendar je malo katera tako pomembna, kot je načrtovanje svoje finančne prihodnosti. Vsako ustvarjanje finančnega premoženja je povezano s socialno varnostjo. V prvi vrsti je potrebno zaščititi najbližje in zavarovati tudi svojo delovno sposobnost. Vse to lahko uredimo sami, če imamo dovolj kapitala. Če ga nimamo, je najbolj primerno te zadeve prepustiti zavarovalnici (Pavšič, 2004, str. 68).

Življenjsko zavarovanje je v množici vseh zavarovanj po svoji funkciji najbolj raznovrstno, heterogeno in fleksibilno. Z njim se uresničujejo različni cilji posameznikov in celotne družbe, hkrati pa obojim omogoča organiziranje lastnega sistema socialne varnosti, ki je prilagojen možnostim in okoliščinam, v katerih živijo.

Življenjsko zavarovanje je izrednega pomena in vedno več ljudi se odloča zanj. Dejstvo je, da življenjsko zavarovanje ni samo običajno zavarovanje, temveč lahko predstavlja donosno kombinacijo zavarovanja in varčevanja, zato velja v današnjem času za moderno obliko varčevanja, ki nam ne glede na vplačane premije nudi izplačilo celotne zavarovalne vsote takoj po nastopu zavarovalnega primera oziroma ob dogovorjenem roku.

2.1 Namen življenjskih zavarovanj

Življenjsko zavarovanje v današnjem smislu se je pričelo v Angliji, kjer je bila leta 1762 osnovana prva življenjska zavarovalnica. Delovala je po načelu verjetnostnega računa in tablicah umrljivosti, torej s premijo in z matematično rezervo na zavarovalno-tehnični podlagi. Od takrat naprej se je moderno življenjsko zavarovanje hitro razširilo po vsem svetu (Kurat, 2005, str. 4).

V zadnjih letih se pomen življenjskih zavarovanj povečuje tako za posameznika kot za družbo. Zavarovalnice ponujajo pestro ponudbo različnih življenjskih zavarovanj, ki zadovoljijo marsikatero želje in potrebe zavarovancev. Njihov namen je naslednji:

- **Socialna varnost** – človekova osnovna potreba je potreba po varnosti in vedno znova jo skušamo zadovoljiti, še toliko bolj, ko se znajdemo v vlogi starša, partnerja ali kreditojemalca. Ustrezna polica življenjskega zavarovanja omogoča, v primeru naše prezgodnje smrti, našim najbližjim premostiti nenaden izostanek dela družinskega dohodka in premostiti nastale finančne razmere v družini. Svojim najdražjim ne moremo nadomestiti svoje ljubezni, lahko pa jim pomagamo, da lažje preživijo veliko izgubo.
- **Finančna varnost ob upokojitvi** – učinki pokojninske reforme se kažejo predvsem v krčenju pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja, kar postavlja posameznika in od njega odvisnih ljudi v vse slabši položaj. Zato je potrebno sebi in svojim bližjim zagotoviti finančno varnejšo in neodvisno prihodnost.
- **Način varčevanja** – življenjsko zavarovanje vzpodbuja varčevanje posameznika. Gre za dolgoročno obliko varčevanja, saj večina ljudi, ki sicer verjetno ne bi tako dosledno varčevali, redno plačujejo premije in s tem varčujejo. Zavarovanje nam pomaga prihraniti denar za lažje doseganje naših želja ali za načrtovane dogodke v prihodnosti (npr. šolanje otrok, poroka).
- **Zavarovanje posojila** – polica življenjskega zavarovanja se uporablja kot instrument zavarovanja posojila, ki upniku v veliki meri zagotavlja, da bo v primeru zamude ali neplačila dolžnika njegova terjatev poplačana.

Življenjsko zavarovanje je pomembno tudi z vidika družbe. V veliko pomoč je pri prenašanju bremena upokojevanja, saj pozitivno vpliva na razbremenitev državnega pokojninskega sistema. Poleg tega je podpora celotnemu gospodarskemu razvoju. Pri življenjskem zavarovanju gre za dolgoročno zavarovanje, ki zagotavlja stabilne naložbe v gospodarstvo. Zavarovalnice se pojavljajo v vlogi finančnih posrednikov, ki množico drobnih prihrankov spreminjajo v mogočen kapital na narodnogospodarski ravni. Med zavarovanjem in gospodarskim razvojem obstaja povezava. Večja prisotnost zavarovanja namreč pospešuje gospodarsko rast, hkrati pa imajo razvitejše države razvit zavarovalni sektor. Če poleg vključimo še bančni sektor v obliki institucionalnega sodelovanja, dobimo sinergijski učinek, ki še dodatno pospešuje gospodarski razvoj (Bregar, 2004, str. 14).

Glavna razlika med življenjskim zavarovanjem in drugimi vrstami zavarovanja je v gotovosti nastopa dogodka. Pri ostalih vrstah zavarovanj se dogodek lahko uresniči ali pa ne. Pri življenjskem zavarovanju je zavarovalna vsota zagotovo izplačana. Odvisno je samo ali ob nastopu smrti ali ob doživetju poteka zavarovalne dobe.

2.1.1 Kdo potrebuje življenjsko zavarovanje?

Življenjsko zavarovanje dandanes potrebuje skoraj vsak – vsakdo, od kogar je kdorkoli finančno odvisen, ima šoloobvezne otroke, potrebuje zaščito svojih kreditnih obveznosti ali odplačilo hipoteke. Skratka vsakdo, ki bi rad poskrbel za temeljno varnost svojih najbližjih. Višino premije si vsak posameznik izbere glede na svoje zmožnosti plačevanja. Že nizke premije omogočajo doseganje relativno visoke zavarovalne vsote, zato je življenjsko zavarovanje primerno za vse, ki zaradi nižjih dohodkov, odplačevanja kreditnih obveznosti oziroma podobnih finančnih bremen ne morejo varčevati. Izpolnjen mora biti pogoj, da so osebe stare vsaj 15 let in mlajše od 65 let.

Tabela 1: Kdo potrebuje življenjsko zavarovanje?

Posameznik/skupina	Nevarnost	Potrebno zavarovati
Otroci	Ni	Ne
Samski	Ni*	Ne*
Mladi pari	Partnerjeva finančna prihodnost	Da
Družina z nepreskrbljenimi otroki	Družinska finančna prihodnost	Obvezno
Družina s preskrbljenimi otroki	Partnerjeva finančna prihodnost	Da
Samski starši	Otrokova finančna prihodnost	Obvezno
Podpovprečen dohodek	Finančna prihodnost	Da
Nadpovprečen dohodek	Življenjski standard	Da
Samostojni poklici	Ogrožena eksistenca	Obvezno
Upokojenci	Ni*	Ne*

*razen, če kdo ni odvisen od dohodkov

Vir: Življenjsko zavarovanje vezano na vzajemne sklade KD – Fondpolica, 2006, str. 8.

V Tabeli 1 je prikazano, kako se življenjsko zavarovanje nanaša na naše življenje. Čeprav smo lahko mnenja, da sami takšnega zavarovanja ne potrebujemo, je smiselno pregledati potrebe po življenjskem zavarovanju ob večjih življenjskih spremembah. Vsak življenjski dogodek, ki si ga lahko zamislimo, bo imel vpliv na naše življenje, bodisi je to npr. rojstvo otroka, nakup stanovanja, sprememba v zakonskem stanu, podpora starajočim se staršem. V vseh življenjskih okoliščinah je pametno, če že ne nujno, da imamo sklenjeno ustrezno življenjsko zavarovanje. Pomaga nam doseči, da so ljudje, ki jih imamo radi, finančno preskrbljeni, četudi nas ni tam, da bi skrbeli zanje.

2.2 Vrste življenjskih zavarovanj

V tujini je že od sredine prejšnjega stoletja ob klasičnih zavarovanjih prisotna množica zavarovanj, pri katerih zavarovalec ne kupi samo zavarovanja, temveč se mu priključi še del sredstev za naložbe. Pri teh zavarovanjih zavarovalnica ne jamči donosa, jih pa zato lahko donosneje nalaga. Njegova zavarovalna vsota ni več vnaprej strogo določena kot pri klasičnih zavarovanjih, ampak je spremenljiva glede na gibanje vrednosti naložb. Zavarovalec torej prevzame naložbeno tveganje, zavarovalnica pa tveganje v višini zajamčene zavarovalne vsote.

Tudi na klasična življenjska zavarovanja lahko gledamo kot na življenjsko zavarovanje z naložbenim tveganjem, le da je to naložbeno tveganje manjše, saj zavarovalnica vnaprej zagotavlja minimalno donosnost. Razlika do dejanske vrednosti zavarovanja pa je odvisna od uspeha naložbene politike zavarovalnice. Zavarovalnica prevzame mortalitetni in naložbeni riziko in s tem zagotavlja varnost zavarovalcu. Višina dobička predstavlja zavarovalcem naložbeno tveganje, ki so ga sprejeli ob sklenitvi pogodbe. Če pa zavarovalnica prenese naložbeno tveganje na zavarovalca, potem lahko doseže višjo donosnost kot pri klasičnih zavarovanjih. Takšna zavarovanja obravnavamo kot investicijsko sredstvo z dodatnimi elementi zavarovanja. V teh primerih se zavarovalnica ukvarja le s kritjem rizikov, medtem ko prepušča donosen naložbeni del bankam in vzajemnim skladom (Benko, 2005, str. 5).

Življenjska zavarovanja so po svetu raznolika. Na to so dodatno vplivala razvitost lokalnih trgov vrednostnih papirjev, razvitost lokalnega trga življenjskih zavarovanj ter zakonodaja, ki je z davčnimi predpisi ponekod vzpodbudila njihov razvoj, a drugje upočasnila. Na njih vpliva razvoj tehnologije, ki je povzročil, da postajajo zavarovanja vse bolj kompleksna ter potrebujejo podporo računalniške tehnologije. Najnovejša naložbena zavarovanja so zanimiva predvsem za tiste zavarovalce, ki želijo prilagajati stopnjo agresivnosti naložbe in zahtevajo obstoj različnih modifikacij znotraj zavarovalnega obdobja, kar daje visoko stopnjo fleksibilnosti (Bregar, 2004, str. 12).

Ločimo torej življenjska zavarovanja z varčevalno razsežnostjo, npr. klasično (tradicionalno) življenjsko zavarovanje, ki se deli na zavarovanje za doživetje ter na mešano zavarovanje za doživetje in smrt. Druga oblika zavarovanja z varčevalno sestavino je življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov. Na trgu se ponuja tudi življenjsko zavarovanje brez varčevanja, ko gre le za zavarovanje v primeru smrti.

Po Vrabiču (1979, str. 12) je osnovna delitev vrste življenjskih zavarovanj naslednja:

- **Zavarovanje za primer smrti** – pri zavarovanju za primer smrti zavarovalni primer nastopi v času smrti zavarovane osebe in zavarovalna pogodba deluje v času smrti. Zavarovalna vsota se upravičencu izplača v primeru, da zavarovana oseba

umre pred iztekom zavarovalne dobe, v nasprotnem primeru, če zavarovanec preživi dogovorjeno zavarovalno dobo, zavarovalnica nima nobenih obveznosti. Ta oblika zavarovanja ne vsebuje varčevalne komponente. Namenjeno je predvsem zaščititi družinskih članov ali drugih upravičencev, saj ti po smrti zavarovane osebe od zavarovalnice prejmejo dogovorjeno zavarovalno vsoto.

- **Zavarovanje za primer doživetja** – v tem primeru zavarovalni primer nastopi, če zavarovanec preživi določeno zavarovalno dobo. Po preteku zavarovalne dobe izplača zavarovalnica zavarovancu dogovorjeno zavarovalno vsoto. Pri tej obliki zavarovanja je prisotno tudi varčevanje. To zavarovanje je namenjeno predvsem varstvu zavarovanca.
- **Mešano življenjsko zavarovanje** – je kombinacija prvih dveh zavarovanj, torej se zavarujemo za primer smrti in doživetja. Je kombinacija zavarovanja, ki poskrbi za socialno varnost družine ob nepredvidenih dogodkih ter varčevanje z izplačilom zavarovalne vsote ob doživetju. Zavarovancu omogoča hkrati zavarovanje in varčevanje. S sklenitvijo mešanega življenjskega zavarovanja se upravičencu ob koncu zavarovalne dobe izplača dogovorjena zavarovalna vsota s pripisanimi dobički. Izplača se lahko v enkratnem znesku ali v obliki mesečne rente. V primeru smrti zavarovane osebe med trajanjem zavarovanja, pa se upravičencu izplača dogovorjena zavarovalna vsota za primer smrti, skupaj z do tedaj pripisanimi dobički.
- **Rentno zavarovanje** – v primeru nastanka zavarovalnega primera se dogovorjena zavarovalna vsota izplača ne glede na to ali je s premijami vplačan celotni znesek. Ob koncu zavarovalne dobe se zavarovalna vsota izplačuje v obliki mesečne rente, ki je lahko omejena z dobo izplačevanja ali izplačana v obliki doživljenjske mesečne rente. Rentno zavarovanje je možno skleniti tudi z enkratnim vplačilom sredstev.

Potrebe posameznikov po finančni varnosti so različne. Za čim boljšo zadovoljitev le-teh so se razvile številne oblike življenjskih zavarovanj, ki imajo sestavine dveh temeljnih vrst življenjskega zavarovanja, to sta zavarovanje za primer smrti in zavarovanje za primer doživetja. Te kombinacije življenjskih zavarovanj ne moremo umestiti v posamezno vrsto osnovnih življenjskih zavarovanj.

Najpogostejše so naslednje kombinacije življenjskih zavarovanj (Grobelšek, 1999, str. 30):

- **Rizično življenjsko zavarovanje** – je zavarovanje za primer smrti za dogovorjeno dobo. V primeru smrti zavarovane osebe, v času trajanja zavarovanja, se upravičencu izplača dogovorjena zavarovalna vsota, medtem ko v primeru, ko zavarovana oseba dogovorjeno zavarovalno dobo preživi, zavarovalnica nima do nje nobenih obveznosti. Ta oblika zavarovanja ne vsebuje varčevalne komponente. S pogodbo rizičnega življenjskega zavarovanja je lahko zavarovana samo ena oseba. Zavarovanje je namenjeno zaščititi družinskih članov ali drugih bližjih, ki bi

bili ob smrti zavarovane osebe, v času trajanja zavarovanja, obremenjeni s pokritjem nastalih obveznosti. Takšno zavarovanje se velikokrat povezuje z najemom bančnega posojila.

- **Štipendijsko in dotno zavarovanje** – sta obliki življenjskega zavarovanja, ki predstavljata kombinacijo zavarovanja in varčevanja. Zavarovanje se sklone za določeno število let in z namenom zagotoviti otroku štipendijo ali doto. Sklone ga lahko vsakdo, ne glede na obstoj sorodstvene zveze z otrokom. V primeru, da zavarovana oseba v času plačevanja premije umre, je otrok kljub temu upravičen do izplačila štipendije ali dote, premije pa ni več potrebno plačevati. Z eno polico se lahko hkrati zavarujeta tudi dve osebi. V tem primeru se plačevanje premije preneha v primeru izgube življenja ene od zavarovanih oseb, otrok pa je upravičen do štipendije ali dote v dogovorjenem obdobju in višini.
- **Naložbeno življenjsko zavarovanje** – ta oblika zavarovanja združuje življenjsko zavarovanje in varčevanje v investicijskih skladih. Naložbe so vezane na gibanje vrednosti enot premoženja izbranih investicijskih skladov. Pri tem zavarovanec v celoti prevzame naložbeno tveganje, saj je vrednost zavarovanja odvisna od vrednosti enot premoženja investicijskih skladov.
- **Dosmrtno zavarovanje** – je zavarovanje, ki je namenjeno osebam v starosti od 50 do 80 let in traja do konca življenja. Premija se plačuje mesečno do smrti zavarovanca, vendar največ do dopolnjenega 90. leta starosti, po tem letu starosti je zavarovanec zavarovan brez nadaljnega plačevanja premij. To zavarovanje naj bi bilo namenjeno pokrivanju stroškov, ki jih imajo družinski člani ob smrti zavarovanca.
- **Nezgodno zavarovanje** – nezgodno zavarovanje je namenjeno za kritje smrti ali trajne invalidnosti ter prehodne nesposobnosti za delo kot posledica nezgode. V primeru nezgodne smrti se upravičencu izplača zavarovalna vsota tako iz življenjskega zavarovanja kot iz dodatnega nezgodnega zavarovanja.
- **Zavarovanje kritičnih bolezni** – ta oblika zavarovanja je namenjena kritju nevarnosti nastanka nekaterih težkih bolezni, kot so infarkt, rak, kap oziroma druge bolezni, ki neposredno povzročijo popolno in trajno odvisnost zavarovane osebe od tuje pomoči.

V zadnjem času je zelo aktualna posebna oblika življenjskega zavarovanja, to je *prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje*. Osnovno zavarovanje prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja je zavarovanje za pridobitev dodatne starostne pokojnine, ki jo zavarovanec prejema od upokojitve do smrti. Ločimo dve obliki:

- **Individualno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje** – to je zavarovanje, v katerega se vključi posameznik pod pogojem, da je vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje ali že koristi pravice iz tega zavarovanja. Za vsakega zavarovanca, ki je vključen v pokojninski načrt se vodi posebni osebni račun.

- **Kolektivno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje** – je zavarovanje, v katerega so vključeni posamezniki preko delodajalca, ki v celoti ali delno financira pokojninski projekt. Vsak posameznik je lahko istočasno vključen v obe obliki zavarovanja, kolektivno in individualno.

Ponudba življenjskih zavarovanj je zelo pestra, vendar na trgu težko najdemo zavarovalnico, ki bi ponujala nekaj čisto novega. Glavni razlog tiči v dejstvu, da nov produkt, takoj ko se pojavi na trgu, že posnemajo druge zavarovalnice.

3 ZAKONODAJA

Zakon o zavarovalništvu je osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic. Sprejet je bil 27.1.2000 ter spremenjen oziroma dopolnjen z obsežnejšimi spremembami v letu 2002 in 2004. Zakon opredeljuje pojem zavarovalnice, ureja opravljanje zavarovalnih poslov, določa kapitalsko ustreznost, pravnoorganizacijsko obliko, obvladovanje tveganj, sodelovanje z nadzornimi organi in organi evropskih skupnosti in ureja nadzor nad zavarovalnicami. Zakon prinaša zavarovalnicam, kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij, posebna pravila. Obenem morajo zavarovalnice kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno (Zakon o zavarovalništvu, 2004).

Zakon o zavarovalništvu je prinesel celovito usklajenost z usmeritvami Evropske Unije (v nadaljevanju EU), vključno s tako imenovano tretjo generacijo direktiv, ki je začela veljati julija 1994 in je takrat v celoti liberalizirala trg zavarovanj in zavarovalnih naložb. Sestavljena je iz treh ključnih točk: enotnega pooblastila za celotno EU, principa nadzora domače države in opustitve strogega nadzora nad zavarovalnicami. Tretja generacija direktiv naj bi dokončno vpeljala enotni zavarovalni trg EU z deregulacijo in liberalizacijo. Vpeljala je tri svobode na področju zavarovalništva in uredila nadzor solventnosti. Svoboda ustanovitve po prvi generaciji direktiv in svoboda pretoka storitev po drugi generaciji direktiv sta bili uresničeni le delno. Tako je po tretji generaciji direktiv glavno pravilo enotnega evropskega trga zavarovalništva naslednje: zavarovalnice, registrirane s sedežem v državi članici, lahko poslujejo na vsem ozemlju EU. Pomeni, da imajo zavarovalnice pravico ustanoviti podružnico oziroma ponujati zavarovalniške storitve kjerkoli v EU. Ko zavarovalnica prejme licenco, potem ni potrebno več nobeno dodatno dovoljenje gostujoče države članice za nastop zavarovalnice v njej. Kontrolo poslovanja zavarovalnice opravljajo nadzorne avtoritete v domači državi, kjer ima zavarovalnica sedež. Predhodni nadzor politike premij polic je bil odpravljen. Prejšnji vsebinski nadzor je bil nadomeščen le z nadzorom solventnosti. S tem je vsaka zavarovalnica s sedežem v EU podvržena finančnemu nadzoru, vključno nadzoru glede ravni tehničnih rezervacij in alokacije aktive (Šramel, Štiblar, 2005, str. 47).

3.1 Davčna zakonodaja

Pri življenjskem zavarovanju je potrebno upoštevati direktno in indirektno obdavčitev. Direktna obdavčitev je obdavčitev dohodka iz življenjskega zavarovanja, kot indirektna obdavčitev je mišljena obdavčitev zavarovalne premije. Indirektno obdavčitev pri nas uvaja Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov (ZDPZP, 2005), katerega 3. člen določa, da se davek od zavarovalnih poslov plačuje od opravljenih zavarovalnih poslov. Z zavarovalnimi posli je mišljeno sklepanje in izvrševanje pogodb o življenjskem zavarovanju, kjer se plačuje davek po 6,5 odstotni stopnji od plačane zavarovalne premije. V 8. členu ZDPZP navaja, da se davka od zavarovalnih poslov ne plačuje od:

- Obveznih pokojninskih in invalidskih zavarovanj ter obveznih zdravstvenih zavarovanj,
- Osebnih (npr. zdravstvenih, nezgodnih in življenjskih) zavarovanj, pri katerih zavarovalno razmerje ni krajše od dobe 10 let,
- Zavarovanj, ki krijejo nevarnosti izven območja Republike Slovenije in
- Pozavarovanj.

Za življenjska zavarovanja se štejejo vsa življenjska zavarovanja, ne glede na to, ali se zavarovalna vsota izplača v enkratnem znesku ali v obliki rente. V 11. členu ZDPZP določa, če se zavarovalna pogodba iz osebnega zavarovanja razdre pred potekom desetih let potem mora davčni zavezanec obračunati in plačati davek od zavarovalnih poslov (Čoroli, Plantarič, 2006, str. 261).

Obdavčitev dohodka iz življenjskega zavarovanja je uvedel Zakon o dohodnini Zdoh-1 (Zdoh-1, 2004). S 1.1.2007 se je začel uporabljati nov Zakon o dohodnini Zdoh-2 (Zdoh-2, 2006). Izhodišče za pripravo novega zakona je bilo besedilo Zakona o dohodnini Zdoh-1 (2004). Davčna osnova od dohodka iz življenjskega zavarovanja je razlika med prejetim izplačilom in vplačilom. Za dohodek iz življenjskega zavarovanja se šteje tudi dohodek iz dodatnega pokojninskega zavarovanja, sklenjenega po pokojninskem načrtu, ki ni vpisan v posebni register, in dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

Ob izpolnjevanju določenih pogojev smo lahko za dohodek iz življenjskega zavarovanja oproščeni plačevanja davka. 82. člen Zdoh-2 (2006) namreč določa, da se dohodnina ne plačuje od dohodka iz življenjskega zavarovanja, ki je sklenjeno za primer smrti in se dohodek izplača zaradi smrti osebe ter od dohodka iz življenjskega zavarovanja, pri katerem so skupno izpolnjeni naslednji pogoji:

- če nastane pravica zahtevati izplačilo zavarovalne vsote po preteku desetih let od dneva sklenitve pogodbe o življenjskem zavarovanju in

- če sta zavarovalec in upravičenec do zavarovalne vsote ena in ista oseba in ni podana zahteva za izplačilo odkupne vrednosti police življenjskega zavarovanja pred potekom desetih let od dneva sklenitve pogodbe o življenjskem zavarovanju.

Davčne olajšave na dolgoročna osebna zavarovanja se zdijo smiselne in so z vidika prehodne davčne ureditve za zavarovance pridobitev na zavarovalnem trgu. Gre za spodbudo k dolgoročnemu varčevanju, pa tudi za zavarovanje posameznikovih nepoplačanih obveznosti in za zagotavljanje socialnega varstva družine zavarovanca. Pri prednosti obdavčitve ni odveč upoštevati, da se je davčna zakonodaja v Sloveniji doslej hitro spreminjala, tako da je težko predvideti, kako bo to področje urejeno čez desetletje (Ugovšek, 2007, str. 20).

4 SLOVENSKI ZAVAROVALNI TRG

Na slovenskem zavarovalnem trgu je leta 2005 delovalo dvajset zavarovalnic in pozavarovalnic, vendar slovenska Krekova zavarovalnica, avstrijska Wiener Städtische in Victoria Volksbanken niso bile članice Slovenskega Zavarovalnega Združenja (v nadaljevanju SZZ) ter zato niso obravnavane v tem diplomskem delu. V SZZ je bilo včlanjenih sedemnajst zavarovalnic, petnajst zavarovalnic in dve pozavarovalnici. Decembra 2005. leta sta se združili Zavarovalna družba Adriatic d.d. in Slovenica zavarovalniška hiša d.d. v zavarovalnico Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d.d.. Zato je bilo konec leta 2005 na slovenskem zavarovalnem trgu šestnajst zavarovalnic. Poleg so delovale še štiri pokojninske družbe, Jedrski pool, Slovensko Zavarovalno Združenje – Škodni sklad (SZZ) in Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja (KAD).

Večina zavarovalnic je kompozitnih, kar pomeni, da imajo dovoljenje za opravljanje poslov na področju premoženjskih in življenjskih zavarovanj. Šest zavarovalnic se je specializiralo za sklepanje premoženjskih zavarovanj, pri čemer dve od njih sklepata samo prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ena zavarovalnica se je specializirala za sklepanje življenjskih zavarovanj in zavarovanj iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj. Pokojninske družbe smejo opravljati samo dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. 1).

Pet zavarovalnic je v večinski tuji lasti: Merkur, Generali, Grawe, NLB Vita in Arag. Skupaj obvladujejo 7,96% slovenskega zavarovalnega trga. Ostale zavarovalnice so večinoma v domači lasti. Država je še vedno največji delničar, v njeni lasti je okoli 60% celotnega trga zavarovanj, saj je lastnica naše največje zavarovalnice in tudi pozavarovalnice (Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 13).

4.1 Razvitost slovenskega zavarovalnega trga

Slovenski zavarovalni trg se v zadnjih letih hitro razvija, saj stopnja rasti zbrane zavarovalne premije ni bila nikoli manjša od 10% vse od leta 1998 do 2004 (glej Prilogo, Tab. 1, na str. 1). Tudi leto 2005 je bilo uspešno za zavarovalnice, čeprav se je rast premij upočasnila. Zavarovalnice in druge članice Slovenskega Zavarovalnega Združenja so tega leta zbrale za 371 milijard SIT oziroma 1,55 milijarde EUR bruto obračunane premije, kar je za 6,5% več kot leto prej. Delež zavarovalne dejavnosti v BDP se je povzpел s 5,6 na 5,7%, v državah EU pa je leta 2004 znašal okoli 8,5%. Odstotek zbrane zavarovalne premije v Sloveniji zaostaja za primerljivimi odstotki držav članic EU predvsem na račun zbrane premije življenjskih zavarovanj. V Sloveniji je leta 2005 znašala 1,7% BDP, medtem ko je delež življenjskih zavarovanj v BDP v 25. državah EU leta 2004 znašal 5% (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. 4).

Za prikaz razvitosti zavarovalnega trga se najpogosteje uporabljata kazalca stopnja zavarovalne gostote in stopnja penetracije. Stopnja zavarovalne gostote pokaže, koliko prebivalci neke države v povprečju porabijo za zavarovanje oziroma kakšen pomen ima zavarovanje v določeni državi. Izraža razvoj zavarovalniškega sektorja v nekem gospodarstvu ter omogoča primerjavo med državami. V letu 2005 je vsak slovenski prebivalec v povprečju namenil 774 EUR za zavarovanje, kar je 6,3% več kot prejšnje leto. Če leto 2005 primerjamo z letom 1996, ko je prebivalec za zavarovanje v povprečju porabil 255 EUR, kar je trikrat manj, lahko ugotovimo, da se pomen zavarovanja hitro povečuje tudi v Sloveniji. Moramo vseeno priznati, da še veliko zaostajamo za razvitimi evropskimi državami, saj je ta stopnja za 12 evropskih držav, ki so članice Evropske monetarne unije, v letu 2004 znašala 1929 EUR ter za 25 članic EU 1897 EUR (Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 68).

Stopnja penetracije je definirana kot delež bruto obračunane zavarovalne premije v BDP. Meri relativno pomembnost zavarovalniške aktivnosti glede na celotno ekonomijo. Ni idealen pokazatelj, saj lahko večji delež bruto premij v BDP odraža večjo količino prodanih zavarovanj ali pa višjo ceno zavarovalnih polic. Manjša stopnja konkurence na zavarovalnem trgu se lahko odrazi v višji ceni zavarovalniških storitev brez povečanja povpraševanja po zavarovalnih proizvodih (Bregar, 2004, str. 33). Delež slovenske zavarovalne dejavnosti v nacionalnem BDP je leta 2005 narasel in sicer za 0,03 odstotne točke in dosegel 5,66%.

Stabilnost zavarovalniškega sektorja in posamezne zavarovalnice je odvisna od obvladovanja tveganj, to je z upravljanjem dveh portfeljev in njunih usklajevanj. Tveganja pasive so povezana z določanjem premijskih stopenj, ocenjevanjem bodočih obveznosti in izravnavanjem teh rizikov s sozavarovanjem in pozavarovanjem. Delež čiste zadržane premije v celotni premiji je v letu 2005 znašal za zavarovalnice 90% ter za pozavarovalnice 65% ter v primerjavi s predhodnim letom ostal skoraj enak. Upravljanje

aktive, to je nalaganje sredstev iz sklenjenih zavarovalnih polic, je podvrženo tveganjem, ki so predvsem posledica nevarnosti razvrednotenja naložb zaradi sprememb na kapitalskih trgih, nižanja obrestnih mer, tečajnih sprememb in plačilne nesposobnosti pogodbenih partnerjev.

Finančne naložbe zavarovalnic v zadnjih letih izkazujejo visoke stopnje rasti. V strukturi naložb je v zadnjih letih najbolj opazen porast naložb kritnih skladov (dolgoročna zavarovanja), kar kaže na rast življenjskih zavarovanj, ki v makroekonomskem smislu postajajo tudi alternativna oblika varčevanja prebivalstva. Dinamika naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov, ki so namenjene pokrivanju obveznosti zavarovancem iz premoženjskih zavarovanj, je prav tako zadovoljiva. Slovenske zavarovalnice so imele konec leta 2005 za skoraj 2,67 milijard EUR naložb celotnega premoženja, od tega za 2,47 milijard EUR naložb kritnega premoženja in kritnih skladov. Od leta 2001 do leta 2005 se je delež naložb zavarovalnic v BDP povečal s 5,6 na 9,8% BDP, kar dodatno nakazuje na bodočo rast slovenskega zavarovalnega sektorja in s tem na njegovo vlogo pri delovanju kapitalskih trgov. Zavarovalnice so vse do leta 2001 izkazovale primanjkljaj naložb kritnega premoženja v primerjavi z zavarovalno-tehničnimi rezervacijami in v letu 2001 prvič dosegle zadovoljivo pokritost matematičnih rezervacij z naložbami kritnega sklada, v letu 2002 so naložbe kritnega premoženja (brez kritnih skladov) prvič dosegle pokritost drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij. Zaradi ugodnih poslovnih izidov leta 2005 so zavarovalnice v tem letu še izboljšale pokritost vseh zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja in kritnega sklada ter postale finančno močnejše (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. v). V Tabeli 2 je prikazana struktura naložb kritnih premoženj in kritnih skladov zavarovalnic konec leta 2005.

Tabela 2: Struktura naložb kritnih premoženj (brez kritnih skladov) in kritnih skladov zavarovalnic v odstotkih na dan 31.12.2005

	Naložbe kritnih premoženj (v %)	Naložbe kritnih skladov (v %)
Državni papirji	37,6	46,1
Bančni depoziti	13,6	8,3
Dolžniški vrednostni papirji	17,5	27,7
Lastniški vrednostni papirji	16,5	16,8
Ostalo (posojila, nepremičnine itd.)	14,8	1,1
Skupaj	100,0	100,0

Vir: Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. v.

Glede na predhodna leta se nadaljuje trend zmanjševanja naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v obliki bančnih vlog in posojil, povečujejo se predvsem naložbe v dolžniške in lastniške vrednostne papirje, kar terja še več kapitalskega presežka nad

zakonsko določeno mejo. Zaradi omejenih možnosti domačega kapitalskega trga so zavarovalnice z vstopom Slovenije v EU začele še bolj intenzivno nalagati kapital na tujih trgih. Konec leta 2005 so znašale naložbe v tuje delnice in obveznice že dobrih 342,2 milijonov EUR, kar je za 28% več kot leto prej.

Zavarovalnice morajo obvladovati tveganja tudi z zadostno višino kapitala oziroma minimalno predpisano kapitalsko ustreznostjo. Kapitalska ustreznost se je leta 2005, glede na leto 2004, v skupini premoženjskih zavarovanj poslabšala za 41,7 milijonov EUR, v skupini življenjskih zavarovanj pa izboljšala za 17,9 milijonov EUR. Zavarovalnice so konec leta 2005 izkazovale v skupini premoženjskih zavarovanj 56,3 milijonov EUR in v skupini življenjskih zavarovanj 17,9 milijonov EUR presežka razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim kapitalom. Kapitalsko neustreznost sta izkazali dve zavarovalnici, ena na strani premoženjskih zavarovanj ter ena na strani življenjskih zavarovanj (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. vi).

4.2 Tržni deleži zavarovalnic

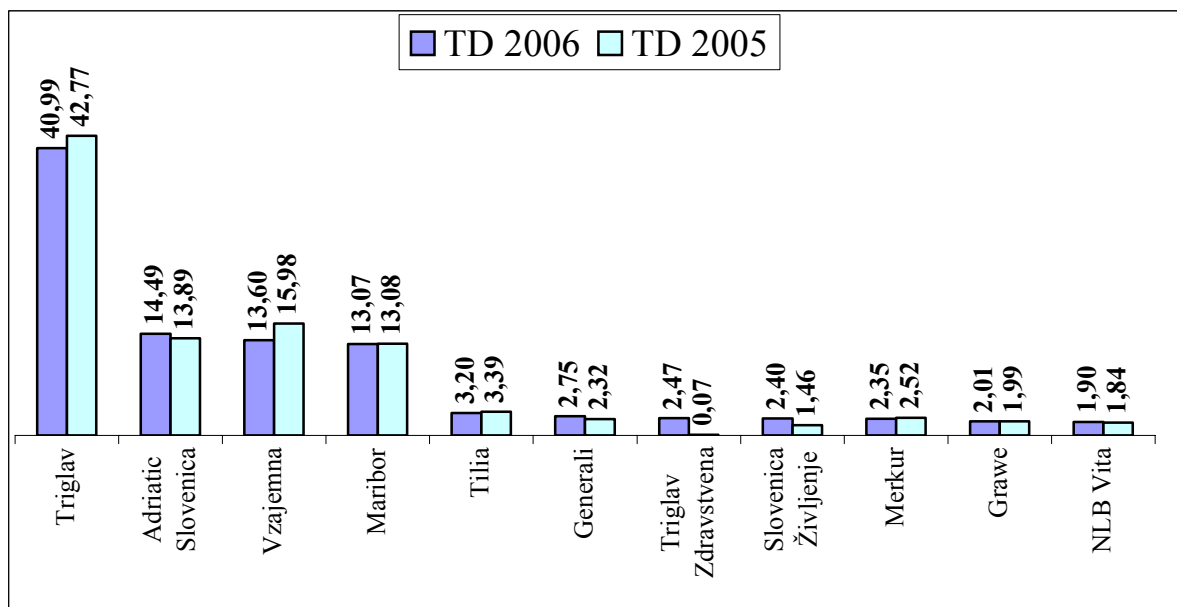
Zavarovalnice so se po uvedbi tržnega sistema v začetku devetdesetih let sanirale same, kar je ohranilo visoko koncentracijo na zavarovalnem trgu. Tržni delež največje zavarovalnice je bil glede na obračunano bruto zavarovalno premijo ob koncu leta 2005 še vedno nad 42%, tržni delež največjih štirih zavarovalnic pa skoraj 86%. Porast tržnega deleža je zaznati pri polovici zavarovalnic predvsem na račun zmanjšanja le-tega pri prvih dveh največjih zavarovalnicah.

Zavarovalni trg obvladujejo tri zavarovalniške skupine. Nadrejena družba prve je Zavarovalnica Triglav. Poleg nje jo sestavljata Pozavarovalnica Triglav Re in Triglav zdravstvena zavarovalnica. Nadrejena družba druge zavarovalniške skupine je Pozavarovalnica Sava, ki obvladuje Zavarovalnico Tilia in je povezana z Zavarovalnico Maribor. Tretjo sestavljata Zavarovalna družba Adriatic Slovenica in specializirana življenjska zavarovalnica Slovenica Življenje.

Po prvih podatkih Slovenskega Zavarovalnega Združenja so slovenske zavarovalnice leta 2006 povečale obseg zbranih premij za 11,4% na 1,7 milijarde EUR. Med klasičnimi zavarovalnicami je največji delež (40,99%) odpadel na Zavarovalnico Triglav, ki so ji zavarovanci vplačali za 659,6 milijonov EUR premij. Na drugo mesto se je po obsegu zbranih premij uvrstila združena zavarovalnica Adriatic Slovenica. Leta 2006 je zbrala za 233,1 milijonov EUR premij in zavzela 14,49% slovenskega zavarovalnega trga. Sledita dve približno enako močni zavarovalnici. Zdravstvena zavarovalnica Vzajemna je zbrala za 218,8 milijonov EUR premij (13,60%), Zavarovalnica Maribor pa 210,3 milijonov EUR (13,07% trga). Ostale zavarovalnice imajo precej nižje tržne deleže (glej Sliko 1, na str. 15). Na zavarovalnem trgu je lani prišlo do nekaterih premikov zaradi sprememb zakonodaje in sprostitev trga dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj. Vzajemna je zdrsnila na

tretje mesto po tržnem deležu glede na bruto obračunano premijo, povzpela se je Triglav Zdravstvena. Tržni delež je občutneje zrasel še Slovenici Življenje, Generaliju in Adriatic Slovenici, upadel pa Zavarovalnici Triglav, Tilii in Merkurju.

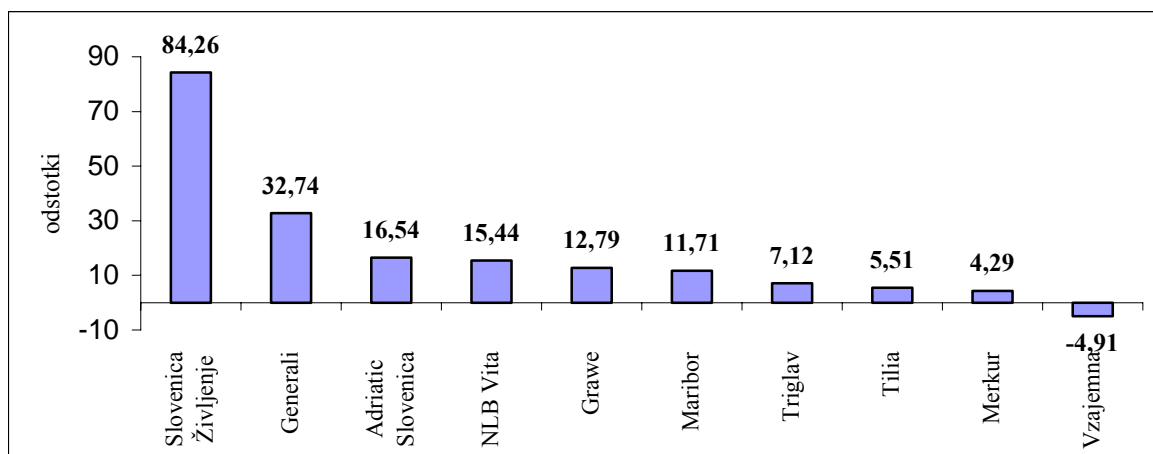
Slika 1: Premiki pri tržnih deležih klasičnih zavarovalnic v odstotkih

Vir: Rednak, 2007a, str. 6.

Leta 2006 je največjo rast bruto obračunane premije dosegla Slovenica Življenje in sicer 84-odstotno, kar prikazuje Slika 2. Zbrala je za 38,6 milijonov EUR premij. Tako je prehitela zavarovalnico Merkur. Hitro rast bruto obračunane premije, skoraj 33-odstotno je dosegel tudi Generali. Naša največja zavarovalnica Triglav je dosegla 7-odstotno rast bruto obračunane premije.

Slika 2: Rast bruto obračunane premije v odstotkih leta 2006

Opomba: izpustili smo Triglav, Zdravstveno, ker je večdesetkratna rast zbranih premij tudi posledica spremenjene zakonodaje.

Vir: Rednak, 2007a, str. 6.

4.3 Življenjsko zavarovanje v Sloveniji

Življenjska zavarovanja so v Sloveniji doživela pravi razcvet. Njihov delež v skupni premiji se iz leta v leto povečuje. Kar nekaj let zapovrstjo dosegajo življenjska zavarovanja višjo rast obračunane premije kot neživljenjska zavarovanja. Letna rast premije življenjskih zavarovanj je bila vse od leta 1996 do leta 2004 krepko nad 10%, leta 2004 celo 43,8%, kar je razvidno iz Tabele 3. Čeprav se je rast premije v letu 2005 upočasnila, znašala je 8,6%, prvi podatki Slovenskega Zavarovalnega Združenja za leto 2006 kažejo, da se je obseg premij glede na predhodno leto povečal za 16,3%.

Tabela 3: Prikaz premije življenjskih zavarovanj v Sloveniji, njena letna rast ter delež v BDP od leta 1996 do 2005

Leto	Zavarovanje (v 1000 SIT)	Letna rast*	Delež v BDP (%)
1996	20.127.028	132,8	0,8
1997	22.878.287	113,7	0,79
1998	26.329.981	115,1	0,81
1999	30.906.487	117,4	0,85
2000	37.360.692	120,9	0,92
2001	49.163.930	131,5	1,08
2002	60.562.196	123,2	1,15
2003	71.329.712	117,8	1,26
2004	102.588.382	143,8	1,66
2005	111.392.717	108,6	1,70

*indeks rasti premije (brez upoštevanja inflacijske stopnje)

Vir: Slovensko Zavarovalno Združenje, 2007.

Delež življenjskih zavarovanj, v razmerju z deležem neživljenjskih zavarovanj, kaže na razvitost posameznega zavarovalnega trga. Primerjava ne upošteva velikosti trga, zato je boljša, kot če bi direktno primerjali deleže med državami. Pri bolj razvitih državah EU se giblje delež življenjskih zavarovanj nad 50%. Če pogledamo nekatere države v tranziciji, delež dosega vrednosti od 10 do 30% (Bregar, 2004, str. 36).

Slovenija kot srednje razvit zavarovalni trg ter razvijajoči se trg življenjskih zavarovanj, dosega majhen delež življenjskih zavarovanj v svoji celotni premiji. Ker se delež premij življenjskih zavarovanj v skupni premiji povečuje hitreje kot delež premij neživljenjskih zavarovanj, se to razmerje počasi zmanjšuje. Življenjska zavarovanja so leta 2005 dosegla 30-odstotni delež v celotni premiji. Za primerjavo, od leta 2000, se je delež povečal za dobrih 10% (glej Tab. 4, na str. 17). Po pričakovanjih naj bi se deleža življenjskih in neživljenjskih zavarovanj izravnala v naslednjih desetih letih.

Tabela 4: Razvoj deleža življenjskih in neživljenjskih zavarovanj (v odstotkih) v skupni obračunani bruto premiji zavarovanj v Sloveniji

Leto	Delež v skupni obračunani bruto premiji v odstotkih		
	Vsa zavarovanja	Življenjska zavarovanja	Neživljenjska zavarovanja
1996	100	16,52	83,48
1997	100	17,65	82,35
1998	100	17,09	82,91
1999	100	18,03	81,97
2000	100	19,37	80,63
2001	100	21,37	78,63
2002	100	22,69	77,31
2003	100	23,92	76,08
2004	100	29,45	70,55
2005	100	30,01	69,99

Vir: Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 47.

Po prvih podatkih SZZ za leto 2006 so v obračunani premiji z dobrima dvema tretjinama udeležena premoženjska zavarovanja, preostanek predstavljajo življenjska zavarovanja. Slovenske zavarovalnice so lani pobrale 1,2 milijardi EUR premij iz naslova premoženjskih zavarovanj ter 540,6 milijonov EUR iz naslova življenjskih zavarovanj. Obseg premij pri premoženjskih zavarovanjih se je glede na leto 2005 povečal za 9,2%, pri življenjskih zavarovanjih pa za 16,3%. K takšni rasti življenjskih zavarovanj so največ prispevale nove vrste zavarovanj, vezanih na enote investicijskih skladov. Zavarovalnice so s tovrstnimi zavarovanji lani zbrale skupaj 283,7 milijonov EUR premije, kar predstavlja več kot 52% celotne premije življenjskih zavarovanj. V primerjavi z letom 2005 je delež tovrstnih življenjskih zavarovanj višji za 39,4% (Rednak, 2007b, str. 5).

Konstantno se povečuje tudi delež premije življenjskih zavarovanj v BDP. Iz vrednosti 0,8 odstotka, ki jo je zavzemal leta 1996, delež v letu 2005 predstavlja 1,7 odstotka BDP. Res je, da močno zaostajamo za razvitimi evropskimi državami. Nivo pobrane premije pri življenjskih zavarovanjih je relativno gledano skoraj trikrat nižji kot v državah EU, kar pomeni, da je v Sloveniji življenjsko zavarovanih še precej manj prebivalcev in premija letih še ni primerljiva z EU. Povprečna premija življenjskega zavarovanja na prebivalca znaša v 25-ih državah EU 1147 EUR, v Sloveniji pa 232 EUR (Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 68).

Zavarovalnice so imele ob koncu leta 2005 sklenjenih 785.072 polic življenjskih zavarovanj, s katerimi so zavarovale 926.306 zavarovancev. V primerjavi z letom 2004 se je število življenjskih polic v letu 2005 povečalo za 6,9%, število življenjskih zavarovancev pa za 8,4%. Bruto obračunana zavarovalna premija življenjskih zavarovanj

je v letu 2005 znašala 355,4 milijonov EUR, kar pomeni, da je glede na predhodno leto porasla za 14,1% (glej Prilogo, Tab. 2, na str. 2).

Po 19. točki drugega odstavka 2. člena ZZavar predstavlja največji delež v skupini življenjskih zavarovanj zavarovalna vrsta Življenjsko zavarovanje. Delež predstavlja 63,6% celotne bruto obračunane premije in 78,8% vseh zavarovancev življenjskih zavarovanj. Znotraj Življenjskega zavarovanja predstavlja največji delež mešano zavarovanje s 73,8% bruto obračunane premije. Sledita zavarovanje za smrt (10,2%) in rentno zavarovanje (2,6%) celotne obračunane zavarovalne premije zavarovalne vrste Življenjsko zavarovanje.

Po velikosti je na drugem mestu zavarovalna vrsta Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega premoženja, ki predstavlja 27,2% celotne premije in 16,7% vseh zavarovancev. Ta vrsta je v letu 2005, glede na leto 2004, dosegla tudi največjo porast, saj se je kosmata obračunana zavarovalna premija povečala za 65,9%.

Zavarovalnice in pokojninske družbe štejejo prostovoljno pokojninsko zavarovanje pod zavarovalno vrsto Življenjskih zavarovanj – prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali pod zavarovalno vrsto Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega premoženja ali pod zavarovalno vrsto Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil. Število polic in število zavarovancev v zavarovalni vrsti Življenjskih zavarovanj – prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje se je v letu 2005, glede na leto 2004, znižalo za 2,2%. Indeks porasta števila polic in zavarovancev v zavarovalni vrsti Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil za zavarovanja po ZPIZ-1 je znašal 2,6% (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. 8).

V Prilogi je pod Sliko 1 prikazana premijska sestava življenjskih zavarovanj v letu 2005. Največji delež še vedno zavzemajo mešana življenjska zavarovanja, sledijo jim pokojninska zavarovanja po ZPIZ-1, na tretjem mestu so življenjska zavarovanja po ZZavar. V primerjavi z letom 2004 se je delež mešanih življenjskih zavarovanj zmanjšal iz 40 na 38,8%, delež pokojninskih zavarovanj po ZPIZ-1 se je zmanjšal iz 30 na 26,3%, medtem ko se je delež življenjskih zavarovanj po ZZavar povečal iz 13 na 19,9%.

Kakšen je delež bruto obračunanih odškodnin v bruto obračunanih premijah življenjskih zavarovanj? Ta delež je za leto 2005 znašal 33%. V primerjavi s predhodnim letom se je škodni rezultat izboljšal za 3 odstotne točke. Izboljšanje škodnega rezultata v skupini življenjskih zavarovanj kaže na rast premij iz naslova življenjskih zavarovanj kljub staranju portfelja, oziroma na zmanjšanje števila dospelih pogodb iz naslova teh zavarovanj glede na preteklo leto. Nizek škodni rezultat je posledica dejstva, da gre pri življenjskih zavarovanjih za dolgoročna zavarovanja, sklenjena za obdobje 10 ali več let,

pri čemer večina zavarovalnih pogodb še ni dospela (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. 6).

Leta 2003 se je prvič zgodilo, da je bil znesek premij življenjskih zavarovanj višji od zneska premij zdravstvenih zavarovanj ali katerekoli druge zavarovalne vrste. Tudi leta 2005 je obseg bruto premij življenjskih zavarovanj, gledano relativno na druge vrste zavarovanj, največji (30,01%). Druga po vrsti je zavarovalna vrsta zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil (19,73%) in zdravstveno zavarovanje je zdrsnilo na tretje mesto (18,48%).

Tržni deleži zavarovalnic pri življenjskem zavarovanju za leto 2005 so naslednji: največji delež pripada zavarovalnici Triglav s 47,43%, sledi zavarovalnica Maribor s 13,58%, na tretjem mestu je zavarovalnica Merkur s 8,83%. Sledijo NLB Vita (7,35%), Grawe (6,30%), Slovenica Življenje (6,11%), Generali (4,01%), Adriatic Slovenica (3,13%) in Tilia (1,89%). Tržni deleži so izračunani na podlagi zbrane bruto premije zavarovalnic za življenjska zavarovanja brez upoštevanja premij za pokojninsko zavarovanje po ZPIZ-1 (Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 5). Po prvih podatkih SZZ za leto 2006 je prišlo na področju življenjskih zavarovanj do nekaterih premikov. Zavarovalnicama Triglav in Maribor je uspelo obdržati svoje tržne deleže. Triglav obvladuje 47,97-odstotni tržni delež pri življenjskih zavarovanjih, zavarovalnici Maribor se je le-ta malenkostno zmanjšal in sicer na 13,26%. Največji skok je dosegla Slovenica Življenje in se z 9,09-odstotnim deležem na področju trženja življenjskih zavarovanj zavihtela na tretje mesto. Merkurju ni uspelo obdržati svojega tržnega deleža, ta se je zmanjšal na 7,47% (Slovensko Zavarovalno Združenje, 2007).

5 EVROPSKI ZAVAROVALNI TRG

Evropa je leta 2004 prvič postala največji svetovni zavarovalni trg, saj obsega 36,9% celotne zavarovalne dejavnosti na svetu. Razvoj življenjskih zavarovanj v Evropi in rast deleža premije v BDP vzhodnih evropskih držav sta omogočila, da je Evropa prehitela Severno Ameriko, ki predstavlja 36% svetovnega zavarovalnega trga. Tretja po velikosti zbrane premije iz zavarovanj je Azija s 22,7-odstotnim deležem. Njen delež se je v primerjavi z letom 2003 rahlo zmanjšal, bolj natančno za 0,5 odstotne točke. Zmanjšanje je posledica zmanjšanja življenjskega dela zavarovanj za 1 odstotno točko. Drugi kontinenti (Afrika, Latinska Amerika in Oceanija) predstavljajo samo 4,4% svetovne zavarovalne dejavnosti.

Evropski zavarovalni trg je prizadela finančna kriza leta 2001, saj je bila po tem letu za Evropo značilna zelo nizka letna rast bruto zavarovalnih premij, ki je dosegala vrednosti od 1 do 3%. Podatki za leto 2005 kažejo, da se je rast bruto premij evropskega zavarovalnega trga okrepila in dosegla 4,5%, v primerjavi s 3,1% rasti v letu 2004. Dvomestno stopnjo

rasti so poleg večine vzhodnoevropskih držav dosegle še Lichtenstein (80,5%), Portugalska (25,7%), Luksemburg (23,1%), Švedska (17,2%) in Belgija (16,1%). Samo tri države so zbrale, glede na predhodno leto, manj premij: Švica (-4,6%), Velika Britanija (-0,8%) in Malta (-2,6%). Z 22,6-odstotnim deležem v celotni evropski zbrani premiji je Velika Britanija še vedno vodilni zavarovalni trg v Evropi. Sledita ji Francija (17,9%) in Nemčija (16,1%), medtem ko deleži drugih evropskih držav predstavljajo 5% in manj v celotni zbrani bruto premiji. Konec leta 2005 so zavarovalnice iz 33 evropskih držav, ki so članice Komiteja evropskih zavarovalnic (Comité Européen des Assurances – CEA)¹, zbrale za 978 milijard EUR premij. Od tega so države EU zbrale 925 milijard EUR, kot prikazuje Tabela 5.

Tabela 5: Prikaz bruto premije (v mio EUR) evropskih držav članic CEA, držav EU in drugih

	Premije skupaj	Stopnja* rasti (v %)	Delež (v %)	
			2004	2005
CEA	978.134	4,5	100	100
EU (25)	925.103	4,6	94,5	94,6
EVROOBMOČJE (12)	646.212	6,2	65,0	66,1
DRUGI	53.031	2,8	5,5	5,4

*inflacija je upoštevana

Vir: European Insurance in Figures, 2006, str. 28.

Delež evropskega zavarovalništva v skupnem evropskem BDP je v istem obdobju znašal 8,3%, kar je identično letoma 2004 in 2003, vendar za 1 odstotno točko več kot leta 1998. Višina povprečne evropske bruto premije na prebivalca (zavarovalna gostota) se je v letu 2005 povečala za 6,3% in dosegla vrednost 1698 EUR na prebivalca. Oba opisana kazalca dosegata zelo različne vrednosti po posameznih evropskih državah. Z višino bruto premije na prebivalca nad 25.000 EUR sta Luksemburg in Lichtenstein močno nad evropskim povprečjem. Potrebno je poudariti, da zavarovalnice iz omenjenih dveh držav večinoma poslujejo po celotnem evropskem trgu. V Švici znaša vrednost tega kazalca 4200 EUR, sledi ji Velika Britanija z 3679 EUR na prebivalca. Višina bruto premije je mnogo nižja v vzhodnih evropskih državah, kjer znaša od 41 EUR na prebivalca v Romuniji do 774 EUR na prebivalca v Sloveniji. Vendar pa te države izkazujejo tudi najvišjo stopnjo rasti zavarovalne gostote, saj pri večini znaša nad 10%, pri Romuniji celo nad 40%.

Naložbe celotnega premoženja evropskih zavarovalnic so v letu 2005 narasle na 6.371 milijard EUR. Glede na prejšnje leto so se povečale za 8,3 odstotnih točk, kar odraža

¹ Države članice CEA so: Avstrija, Belgija, Bolgarija, Švica, Ciper, Češka, Nemčija, Danska, Estonija, Španija, Finska, Francija, Velika Britanija, Grčija, Hrvaška, Madžarska, Irska, Islandija, Italija, Lichtenstein, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Romunija, Švedska, Slovenija, Slovaška, Turčija.

dinamiko zavarovalnic v investicijskih aktivnostih in dobro delovanje kapitalskega trga po padcu leta 2001. Naložbe življenjskih zavarovanj (naložbe kritnih skladov) predstavljajo kar 81% naložb celotnega premoženja, torej predstavljajo naložbe neživljenjskih zavarovanj ostalih 19%. Pri naložbah življenjskih zavarovanj največji delež prispevajo Velika Britanija, Francija ter Nemčija in sicer kar 63% celotnih naložb življenjskih zavarovanj. V povprečju predstavljajo v letu 2004 naložbe zavarovalnic 53% BDP; za primerjavo, leta 2003 so predstavljale 51% BDP (European Insurance in Figures, 2006, str. 18).

Število zavarovalnic na evropskem trgu se iz leta v leto zmanjšuje. V letu 2005 se je število zmanjšalo za 0,8 odstotne točke na 5330 zavarovalnic. Zmanjševanje števila zavarovalnic je posledica številnih oblik povezovanj, ki potekajo med evropskimi zavarovalnicami, za lažji nastop na velikem trgu petindvajsetih držav članic EU. Število zaposlenih v evropskih zavarovalnicah je istega leta znašalo malo nad milijon ter se je glede na predhodno leto zmanjšalo za 0,7 odstotne točke.

5.1 Pogled na življenjsko zavarovanje v Evropi

S 6,2-odstotno stopnjo rasti je življenjsko zavarovanje vodilo razvoj evropske zavarovalne dejavnosti leta 2005. Rast se je okrepila v primerjavi s stopnjo rasti 4,1% leta 2004 in 0,1% leta 2003. Iz vrst življenjskih zavarovanj je 33 evropskih držav, ki so članice CEA, zbralo za dobrih 598 milijard EUR premij (glej Tab. 6, na str. 22). Močnejša rast življenjskih zavarovanj odraža zaupanje zavarovancev v te zavarovalne produkte kot obliko varčevanja za upokojitev oziroma kot alternativno obliko investiranja, ki v obdobju nizkih obrestnih mer zagotavlja dobro povrnitev sredstev z garancijo kapitalske sigurnosti. Visoko rast te oblike zavarovanja prikazujejo tudi nekatere zahodne države (npr. Portugalska, Švedska, Belgija), vendar so v glavnem vzhodnoevropske države tiste, ki dosegajo dvomestne stopnje rasti. Razvoj trga življenjskih zavarovanj v vseh evropskih državah kaže tudi na pričakovane demografske spremembe, ki se kažejo v zmanjšanju števila aktivnega prebivalstva (zaradi nizke rodnosti), večanju števila upokojencev ter daljši pričakovani življenjski dobi.

Trg neživljenjskih zavarovanj beleži skromno 1,8-odstotno stopnjo rasti v letu 2005, ki je skoraj identična kot leto prej (1,7%), vendar mnogo nižja kot v letih 2002 in 2003, ko je dosegala več kot 6%. Obstaja velika razlika med zahodnimi in vzhodnimi evropskimi državami. Slednje prikazujejo v povprečju rast nad 10%, medtem ko je v zahodnih državah trg zavarovanj v fazi zrelosti, zato so stopnje rasti nizke (pod 2%), nekatere imajo celo negativno rast.

Stopnja penetracije življenjskih zavarovanj v gospodarstvu se je rahlo povečala, iz 5% v letu 2004 na 5,1% v letu 2005. V primerjavi z letom 1998 se je stopnja penetracije povečala za 0,8 odstotne točke. Prikaz povprečne vrednosti skrije razlike med evropskimi

državami, ki ne kažejo samo na razlike med državami v življenjskem standardu, ampak tudi na razlike v davčni ureditvi, socialni zaščiti, varčevalnih navadah, pokojninskih sistemih, razvoju zavarovalnih produktov itd.. Pri neživljenjskem zavarovanju se je stopnja penetracije v istem obdobju znižala za 0,1 odstotne točke na 3,2% in raven je stabilna že okoli deset let. Večji del povprečne premije na prebivalca se nanaša na življenjsko zavarovanje, ki se je povečala za 8,1% leta 2005 in je znašala 1040 EUR na prebivalca. Povprečna premija neživljenjskih zavarovanj na prebivalca je v evropskih državah članicah CEA dosegla vrednost 667 EUR, kar predstavlja 5-odstotno rast glede na leto 2004 (European Insurance in Figures, 2006, str. 16).

Tabela 6: Prikaz premij (v mio EUR) življenjskih (ŽZ) in neživljenjskih (NZ) zavarovanj držav članic CEA, EU in drugih, njihova stopnja rasti ter delež v celotni premiji

	Premije (v mio EUR)		Stopnja rasti* (v %)		Delež ŽZ v premiji (v %)		Delež NZ v premiji (v %)	
	ŽZ	NZ	ŽZ	NZ	2004	2005	2004	2005
CEA	598.876	379.259	6,2	1,8	60,2	61,2	39,8	38,8
EU (25)	569.650	355.452	6,5	1,6	60,5	61,6	39,5	38,4
EVROOBMOČJE (12)	385.016	261.196	9,7	1,4	57,7	59,6	42,3	40,4
DRUGI	29.226	23.806	1,1	4,5	56,2	55,1	43,8	44,9

*inflacija je upoštevana

Vir: European Insurance in Figures, 2006, str. 29, 30.

Življenjsko zavarovanje predstavlja 61% celotne zbrane premije v Evropi. V zadnjih desetih letih se je pomen življenjskih zavarovanj močno povečal, saj se je delež premije iz življenjskih zavarovanj v celotni premiji povečal iz 55% leta 1996 na 65% leta 2000, nato je delež rahlo vpadel. Leta 2005 so življenjska zavarovanja predstavljala več kot 50-odstotni delež celotne premije pri polovici evropskih držav, ki so zajete v raziskavo CEA (The European Life Insurance Market, 2006, str. 9).

Evropski trg življenjskih zavarovanj je največji svetovni trg, saj predstavlja 39% premij zbranih iz teh vrst zavarovanj. Sledita ameriški (29,1%) in azijski trg življenjskih zavarovanj (29%). Afrika in Oceanija predstavljata vsaka od njiju manj kot 2% svetovnih premij iz življenjskih zavarovanj.

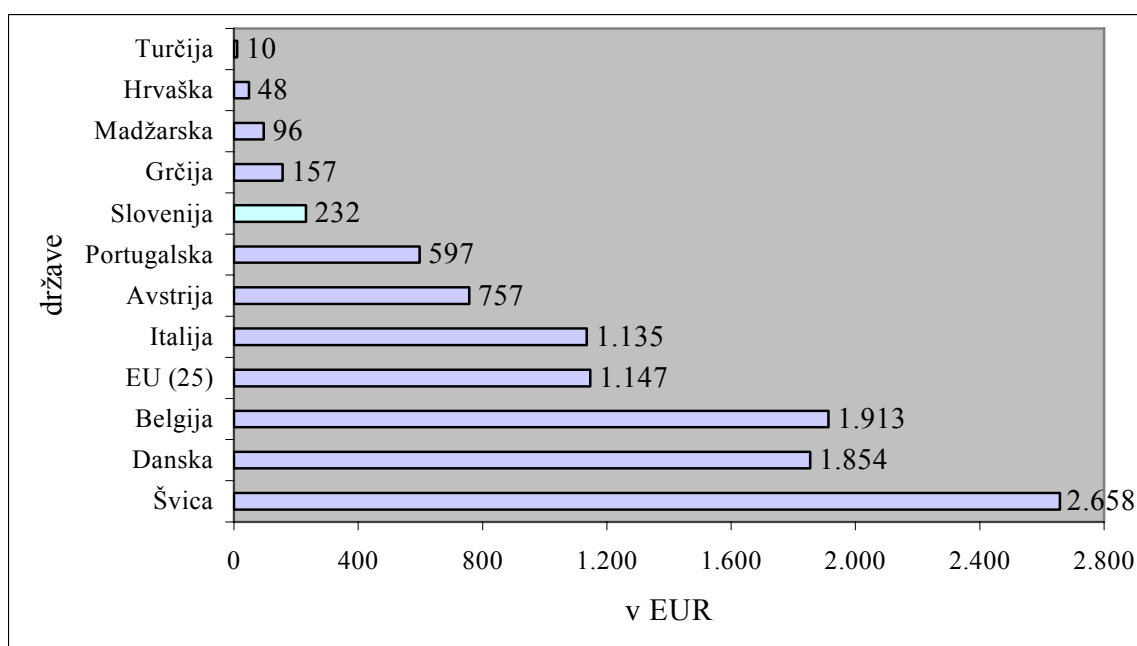
V Evropi ostaja vodilni trg življenjskih zavarovanj Velika Britanija s 27-odstotnim deležem, glede na celotno premijo življenjskih zavarovanj. Francija je okrepila svoj položaj na drugem mestu (20%), medtem ko je Italija z 11,9-odstotnim deležem prehitela Nemčijo (11,8%). Omenjene štiri države predstavljajo skupaj kar 70% evropskega trga življenjskih zavarovanj, v primerjavi s 73% leta 2000 (The European Life Insurance Market, 2006, str. 11).

5.2 Primerjava slovenskega zavarovalnega trga z izbranimi državami

Primerjava zavarovalne dejavnosti Slovenije z izbranimi evropskimi državami (glej Prilogo, Tab. 3, na str. 3) in s članicami EU nam pokaže, da glede na ključne kazalce razvitosti, Slovenija močno zaostaja za razvitimi državami in za povprečjem EU. Po obsegu zbrane skupne premije in zbrane premije iz življenjskih zavarovanj zaseda Slovenija predzadnje mesto, za nami je le Hrvaška. 30-odstotni delež življenjskih zavarovanj v vseh zavarovanjih kaže, da ima Slovenija še velike možnosti za razvoj na področju trženja življenjskih zavarovanj, saj znaša povprečje EU 60,3%. Po kazalcu celotna zavarovalna premija na prebivalca in kazalcu premija iz življenjskih zavarovanj na prebivalca zaseda Slovenija med obravnavanimi državami sedmo mesto (za nami so Grčija, Madžarska, Hrvaška in Turčija). V Sloveniji predstavlja delež celotne zavarovalne premije v BDP 5,7%, kar nas uvršča pred Hrvaško (3,2%), Madžarsko (3,0%), Grčijo (2,2%) in Turčijo (1,6%), vendar smo daleč za Švico (11,5%) in Belgijo (10,2%). Glede na geografsko majhnost Slovenije ne preseneča podatek, da imamo med izbranimi državami najmanjše število zavarovalnic in zaposlenih v zavarovalnicah. Bolje smo uvrščeni glede na kazalec znesek premije na zavarovalnico (103 mio EUR), kjer so za nami Madžarska, Danska, Turčija, Grčija in Hrvaška. Vendar zaposleni v slovenskih zavarovalnicah niso produktivni, saj znaša premija na zaposlenega samo 263.525 EUR, medtem ko ta kazalec za Dansko znaša kar 1.458.889 EUR.

5.2.1 Premija življenjskih zavarovanj na prebivalca

Slika 3: Prikaz premije življenjskih zavarovanj na prebivalca v Sloveniji (2005) in izbranih državah (2004) v EUR na prebivalca

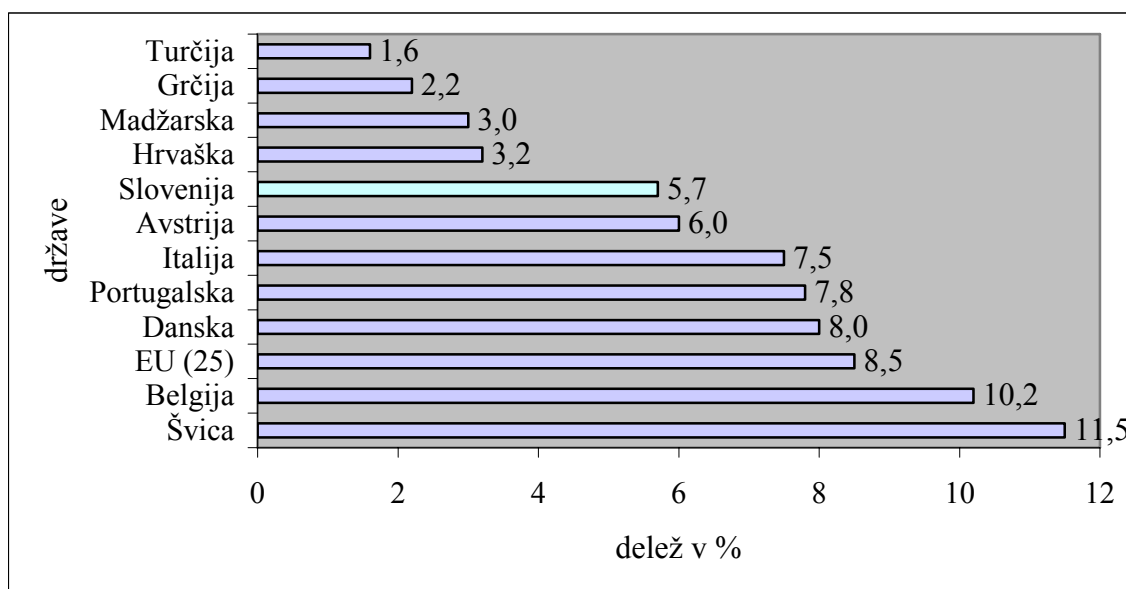
Vir: Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 68.

Premija življenjskih zavarovanj na prebivalca je leta 2005 v Sloveniji znašala 232 EUR, kar nas med enajstimi obravnavanimi državami uvršča na sedmo mesto (glej Sliko 3, na str. 23). Močno zaostajamo že za povprečjem EU (1.147 EUR), kaj šele za Švico, katere premija življenjskih zavarovanj na prebivalca je v letu 2004 znašala 2.658 EUR. Kazalec lepo pokaže pomen življenjskega zavarovanja v razvitih državah.

5.2.2 Delež celotne zavarovalne premije v BDP

Delež celotne zavarovalne premije v BDP v Sloveniji iz leta v leto narašča, leta 2005 je znašal 5,7%. Ta delež je za EU leta 2004 znašal 8,5%, kar je za 2,9 odstotne točke več kot istega leta v Sloveniji. Med obravnavanimi državami najbolj izstopa Švica z 11,5% stopnjo penetracije oziroma deležem celotne premije v BDP, kot prikazuje Slika 4.

Slika 4: Prikaz deleža celotne zavarovalne premije v BDP za Slovenijo (2005) in izbrane države (2004) v odstotkih

Vir: Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 69.

Slovenija po tem kazalcu zaseda sedmo mesto, pred Hrvaško, Madžarsko, Grčijo in Turčijo. Kljub naraščanju stopnje penetracije Slovenija še vedno zaostaja za povprečjem EU. Glede na majhen delež premije življenjskih zavarovanj v vseh zavarovanjih, bi lahko prav s povečanjem tega deleža naredili pomemben korak pri dohitevanju povprečja EU.

Obseg slovenske zavarovalne dejavnosti v razmerju do EU je zaradi majhnega trga ustrezno majhen. Petindvajset držav članic EU je skupaj zbralo za 925 milijard EUR premij iz zavarovanj, kar je 131 milijonov EUR več kot je leto prej zbralo petnajst članic EU. Slovenija je k zbranim zavarovalnim premijam EU prispevala 0,17% (glej Tab. 7, na str. 25). Število zaposlenih v slovenskih zavarovalnicah predstavlja 0,62% vseh zaposlenih

v zavarovalnicah držav EU. Vendar v Tabeli 7 najbolj bode v oči podatek, da imamo v Sloveniji v povprečju dvakrat večje število zaposlenih na zavarovalnico kot države EU. Celotna zavarovalna premija na prebivalca v Sloveniji dosega 40% celotne zavarovalne premije na prebivalca EU. Premija življenjskih zavarovanj na prebivalca pa predstavlja samo petino povprečne premije življenjskih zavarovanj na prebivalca v državah članicah EU. Stanje je boljše, če primerjamo premije neživljenjskih zavarovanj na prebivalca, kjer dosegamo dobrih 72% premije neživljenjskih zavarovanj na prebivalca članic EU.

Tabela 7: Zavarovalna dejavnost v EU (podatki so za leto 2004) in v Sloveniji (podatki so za leto 2005) – primerjava glavnih kazalcev

Kazalci	EU (25)	SLO	Delež (v %)
Število zavarovalnic	4.890	15	0,31
Število zaposlenih v zavarovalnicah	942.271	5.878	0,62
Povprečno št. zaposlenih v zavarovalnici	193	392	203,36
Premije (v mio EUR)	925.078	1.549	0,17
Od tega iz življenjskih zavarovanj (v mio EUR)	569.633	465	0,08
Premije/prebivalca (EUR)	1.897	774	40,80
Premije življenjskih zavarovanj/prebivalca (EUR)	1.147	232	20,25
Premije neživljenjskih zavarovanj/prebivalca (EUR)	750	542	72,25
Delež premij v BDP (%)	8,6	5,7	66,43

Vir: Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 68.

Slovenija se po razvitosti zavarovalnega trga uvršča med srednje razvite evropske države, kar je razvidno iz primerjalnih podatkov držav članic EU. Če primerjamo delež celotne zavarovalne premije v BDP, je enaka Malti, a pred Češko, Estonijo, Grčijo, Litvo, Luksemburgom, Madžarsko, Poljsko in Slovaško. Zaostaja pa za drugimi državami EU. Podobno mesto zavzema tudi po velikosti zbrane premije na prebivalca. Za razliko od primerljivih držav dosega bistveno manjši delež življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji (30%), medtem ko dosegajo vse druge države, razen Estonije in Litve, do polovice večji delež in več celotne premije. Razloge lahko iščemo predvsem v velikem deležu socialnih zavarovanj, premajhnem poznavanju produktov življenjskih zavarovanj s strani prebivalstva, neosveščenosti prebivalstva o potrebi po tovrstnih zavarovanjih ter nerazvitem trgu življenjskih zavarovanj (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. 10).

6 PONUDBA ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ

V zadnjih letih se ponudba življenjskih zavarovanj povečuje. Med vsemi oblikami je najbolj razširjeno mešano ali klasično življenjsko zavarovanje. Razlog je, da takrat drugih oblik zavarovalnice niso ponudile na trg. Danes so najbolj priljubljena naložbena zavarovanja oziroma življenjska zavarovanja, vezana na enote investicijskih skladov. S to obliko zavarovanj se je Slovenija prvič srečala po spremembi pokojninske zakonodaje leta 1999, ko so zavarovalnice in pokojninske družbe začele prodajati prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja, na področju življenjskih zavarovanj pa šele leta 2001. Večji razmah so naložbena zavarovanja doživela leta 2002, ko so zavarovalnice Slovenica, Triglav in Generali ponudile vsaka svojo kombinacijo življenjskega zavarovanja za primer smrti in varčevanja v investicijskih skladih. Ovire za prejšnji razvoj zavarovanj v Sloveniji so bile poleg potrebne spremembe zakonodaje, tako zavarovalniške kot tiste, ki ureja trgovanje z vrednostnimi papirji, še s tem povezana nerazvitost trga vrednostnih papirjev, neustrezna informacijska podpora v zavarovalnicah ter nepripravljenost zavarovalnic, da bi trgu ponudile bolj kompleksna in transparentna zavarovanja.

V razvitih svetovnih ekonomijah naložbena življenjska zavarovanja že več desetletij pomembno vplivajo na rast trga življenjskih zavarovanj. V zgodnjih šestdesetih letih prejšnjega stoletja se je v državah z razvitimi trgi vrednostnih papirjev pojavila potreba po alternativnih oblikah zavarovanja, ki naj bi bila učinkoviteje udeležena pri vedno večjih donosih, ki jih je omogočal trg. Predvsem v Veliki Britaniji in ZDA so zavarovalnice in zavarovalci prvi izkoristili ponujeno možnost v obliki zavarovanj, ki so združevala nalaganje v razne investicijske sklade in življenjsko zavarovanje. V Veliki Britaniji je zavarovalnica London & Manchester leta 1957 trgu ponudila prvo naložbeno življenjsko zavarovanje, odloženo rento. V Evropi so naložbena zavarovanja pridobila na pomenu z uvedbo enotnega trga in tako pripomogla k deregulaciji zavarovalnih trgov ter močno vplivala na harmonizacijo in globalizacijo evropskih trgov (Benko, 2005, str. 75).

Na področju klasičnih življenjskih zavarovanj pravih inovacij pravzaprav ni. Zavarovalnice trgu občasno predstavijo posamezne aranžmaje zavarovanj, ki so namenjeni specifični populaciji z določenimi ugodnostmi, katerih osnova je mešano življenjsko zavarovanje.

Klasična življenjska zavarovanja že nekaj časa niso več konkurenčna in zanimiva, saj je pri tej vrsti zavarovanja donosnost privarčevanih sredstev precej majhna. Značilnost zavarovanj je, da ima zavarovanec ob doživetju izteka police garantirano minimalno izplačilo v višini zavarovalne vsote. To življenjsko zavarovanje ima kombinacijo zavarovanja za primer smrti ter varčevalno komponento. V povprečju je do 85% sredstev, namenjenih za varčevanje, investiranih v obveznice, bančne depozite, zakladne menice in podobno, torej v nizko donosne, a varne vrednostne papirje. V povprečju dosega povprečni

pripis dobička na zavarovalni polici le do 3%. To pomeni v najboljšem primeru morda le ohranjanje vrednosti investiranega denarja.

V praksi se je že pokazalo, da so v večini primerov takšna zavarovanja sklenjena popolnoma neustrezno. Vendar to ni problem le v Sloveniji, s tem se spopadajo povsod po Evropi. Mark Čuček, direktor Svetovalne skupine Individa, d.o.o. ocenjuje, da ima več kot 80% slovencev sklenjeno klasično življenjsko zavarovanje, ki deloma ali v celoti ni primerno. Glavne napake polic življenjskih zavarovanj so predvsem neustrezna doba zavarovanja, praviloma prenizka zavarovalna vsota in mesečni obrok, nepravilen koncept nezgodnega zavarovanja. Zavarovalne vsote so bistveno prenizke. V primeru najhujšega morda pokrijejo stroške pogreba, nikakor pa ne tistih rizikov, za katere so prvenstveno namenjena, to je ekonomsko-socialna zaščita najbližjih. Ko ljudi vprašaš, zakaj so sklenili tovrstno zavarovanje, redko dobiš konkreten odgovor. In če ne veš, zakaj in kam dejansko vlagaš na dolgi rok, si lahko ob odhodu v pokoj neljubo presenečen. Takrat poti nazaj ni (Soroszy, 2007, str. 34).

Zavarovanci so bolj sprejeli produkt naložbenega življenjskega zavarovanja, kjer sta združena življenjsko zavarovanje za primer smrti in varčevanje v vzajemnih skladih. Varčevanje v vzajemnih skladih je namreč v zadnjih letih zelo v porastu, zato je zanimanje za kombinacijo varčevanja in zavarovanja veliko. Ta oblika zavarovanja omogoča aktivnejši pristop k zavarovanju, saj z vplačilom premije združimo varčevanje z vezavo na enote investicijskih skladov in življenjsko zavarovanje za primer smrti z zajamčeno zavarovalno vsoto. Zavarovanec v celoti prevzame naložbeno tveganje, saj je vrednost zavarovanja odvisna od vrednosti enot premoženja (VEP) investicijskih skladov, na katere veže svoja sredstva. Zavarovalno kritje obsega zavarovanje za primer smrti zavarovane osebe ter izplačilo zavarovalnine ob doživetju. Ko zavarovana oseba doživi dogovorjeno zavarovalno dobo, izplača zavarovalnica upravičencu zavarovalno vsoto za doživetje, ki je enaka vrednosti privarčevanega premoženja na naložbenem računu zavarovanca. Upravičenec lahko ob nastopu zavarovalnega primera zahteva, da se zavarovalna vsota izplačuje obročno kot mesečna renta. Naložbena življenjska zavarovanja so lahko precej različna, saj ponujajo veliko alternativ. Ponudniki se razlikujejo po naboru vzajemnih skladov, med katerimi lahko zavarovanec izbira. Premije se vplačujejo periodično (npr. mesečno, četrletno, letno) ali enkratno. Zavarovanci lahko stanje na svojem naložbenem računu spremljajo preko spleta, če ponudnik to omogoča. K osnovnemu naložbenemu življenjskemu zavarovanju se lahko ugodno priključi tudi dodatno nezgodno zavarovanje (krije nevarnost nezgodne smrti, trajne invalidnosti, prehodne nesposobnosti za delo, bolnišnični dan kot posledica nezgode itd.) ali zavarovanje kritičnih bolezni (krije prvi pojav ene od kritičnih bolezni, ki so navedene v zavarovalnih pogojih). Z isto zavarovalno pogodbo se lahko zavarujeta dve osebi, kar imenujemo vzajemno naložbeno zavarovanje. Zavarovanja se torej razlikujejo glede na način vplačila premij, minimalno višino premij, stroške (npr. vstopne stroške in stroške vodenja naložbenega računa), sklade, v katere so

vložena sredstva, možnost izplačila predujma, možnost priključitve dodatnega zavarovanja ter nezgodnega zavarovanja, zavarovalno dobo itd. (Špacapan, 2006, str. 23).

Izbor investicijskih skladov, v katere se bodo usmerjala privarčevana sredstva, so stvar odločitve zavarovanca, zato je dobro, da le-ta pozna tveganja, ki so povezana z njimi. Potrebno se je namreč zavedati, da gre za izbor naložb na daljši rok, medtem ko znajo biti trgi vrednostnih papirjev precej volatilni. Zato nekateri ponudniki naložbenih življenjskih zavarovanj ponujajo možnost zamenjave na začetku izbranih investicijskih skladov z drugimi skladi v času zavarovalnega obdobja. V razvitih ekonomijah so klasična življenjska zavarovanja enako pomembna kot naložbena, medtem ko so v Sloveniji naložbena življenjska zavarovanja doživela pravi razcvet. Veliko povpraševanje pripisujejo izjemno visokim donosom na slovenskem kapitalskem trgu v zadnjih letih in z njimi povezanimi špekulativnimi pričakovanji. Dokler so kapitalski trgi živahni, so zadovoljni zavarovalnice in zavarovanci. Problem nastane, ko borzni indeksi začnejo upadati. Leta 2003 so v številnih zavarovalniško razvitih državah ugotovili vpad premij naložbenih življenjskih zavarovanj, ker na kapitalskih trgih ni bilo pričakovanega okrevanja. Česar se verjetno (tuje) zavarovalnice bojijo, je pok borznih balonov. Ko se je pok zgodil v Veliki Britaniji leta 1987, se povpraševanje po produktih ni opomoglo še nekaj let (Petrič, 2004, str. 16). Ker se ponudniki zavedajo tveganja, ki ga pri naložbenem življenjskem zavarovanju nosijo zavarovanci, se trudijo trgu predstaviti nove naložbeno-zavarovalne produkte z določeno garancijo, ki zmanjšuje tveganje, po drugi strani so naložbena življenjska zavarovanja strukturirana tako, da lahko zavarovanec od njih preprosteje odstopi, zahteva predujem, prenos sredstev itd., kot pri klasičnih življenjskih zavarovanjih.

Padanje obrestnih mer je eden izmed negativnih trendov rasti obsega naložbenih zavarovanj, ki se je v tujini že izkazal za odločilni dejavnik uspešnosti prodaje naložbenih življenjskih zavarovanj. Nizke tržne obrestne mere povzročijo, da so privlačnejša klasična življenjska zavarovanja, kjer zavarovalnica jamči dokaj visoke obrestne mere na matematične rezervacije. Položaj na trgu v takih primerih zavarovancem naložbenih zavarovanj takšnih donosov ne omogoča. Zato obstaja ob nastopu takšnih razmer velika možnost, da bodo racionalni investitorji svoja sredstva raje vložili v klasična življenjska zavarovanja kot v naložbena zavarovanja (Benko, 2005, str. 5).

Najpomembnejši lastnosti zavarovalniškega sektorja sta varnost in zanesljivost. V skladu s tema načeloma poteka razvoj novih produktov. Nižji donosi mešanih življenjskih zavarovanj, ki so v veliki meri posledica zniževanja obrestnih mer in hitrega razvoja vzajemnih skladov, so tudi zavarovalnice prisilili k hitrejšemu prilagajanju trenutni situaciji. Prvi odziv na spremembe so bila naložbena življenjska zavarovanja, ki so po svojih lastnostih primerna samo za del potencialnih zavarovancev. Previdnejši se jim še vedno raje izognejo, zato so zanje pri zavarovalnicah ponudili nekaj vmesnega. Rešitev so našli v naložbenih življenjskih zavarovanjih z jamstvom. Pri teh produktih del tveganja pri naložbah v vzajemne sklade prevzame zavarovalnica sama, saj jamči določeno višino

izplačane zavarovalne vsote ob koncu zavarovanja. Poznamo tri različne vrste jamstva: jamstvo donosa, glavnice in zaščita doseženega dobička. Jamstvo donosa pomeni, da s finančnim produktom zavarovalnica s svojimi partnerji jamči za določen odstotek letnega donosa. Popolnoma nekaj drugega je jamstvo glavnice, ki jo na različne načine ponuja večina zavarovalnic v Sloveniji. V tem primeru zavarovalnica jamči izplačilo čiste premije, to je vplačana premija, zmanjšana za vstopne stroške. Boljše med njimi omogočajo zaščito doseženega donosa, kar pomeni, da se naše premoženje v izbranem finančnem produktu ne more zmanjšati pod enkrat že doseženo raven ali vsaj ne pod vnaprej določen odstotek te vrednosti (Naložbena življenjska zavarovanja z zajamčenim donosom, 2007).

Lastnosti, ki opredeljujejo običajna naložbena življenjska zavarovanja, so nalaganje dela premije v vzajemne sklade, možnost spreminjanja izbranih skladov ter odvisnost višine našega končnega izplačila od donosnosti teh skladov med zavarovalno dobo. Pri naložbenih življenjskih zavarovanjih z garantirano glavnico možnosti izbora skladov nimamo, saj ga določi že upravljalac, ki v zavarovalnici upravlja z zbranimi sredstvi.

Običajno se sredstva pri naložbenih življenjskih zavarovanjih z garantirano glavnico proti koncu zavarovalne dobe selijo v stabilnejše oblike naložb – obveznice, kratkoročne dolžniške vrednostne papirje in depozite, kar velja zlasti, ko življenjska zavarovanja nudijo kot enkratno možnost z omejenim rokom vpisa. Druge zavarovalnice nudijo garantirana naložbena življenjska zavarovanja vseskozi, sredstva pa se usmerijo k upravljalcem, ki upravljajo več skladov, katerih struktura naložb je prilagojena ročnosti zavarovalnih pogodb zavarovancev. Bolj kot je oddaljen potek zavarovalne dobe, bolj so delniško usmerjeni. Zavarovanec avtomatsko pade v sklad, katerega ročnost trenutno najbolj ustreza njegovi zavarovalni dobi (Naložbena življenjska zavarovanja, 2007).

Bistvena razlika med mešanim življenjskim zavarovanjem in naložbenim življenjskim zavarovanjem je v stopnji sodelovanja zavarovalca pri naložbeni politiki lastnega zavarovanja. Pri naložbenem življenjskem zavarovanju zavarovalec sam odloča, v kateri sklad bo naložil sredstva ter kako bo razdelil premijo med posamezne sklade. Pri mešanem življenjskem zavarovanju zavarovalec na naložbeno politiko nima nobenega vpliva, vendar tudi ne prevzema nobenega naložbenega tveganja. Naložbeno tveganje prevali na ramena zavarovalnice. Zavarovalec je deležen zajamčene donosnosti, glede na uspešnost naložbene politike zavarovalnice pa tudi letnih pripisov dobička. Pri nalaganju sredstev kritnih skladov je zavarovalnica omejena z garancijami. Omejuje jo tudi zakonodaja, ki določa vrste dovoljenih naložb in pravila za njihovo razpršenost. Zato jih nalaga večinoma v zanesljive vrednostne papirje, ki ponavadi pomenijo nizke donose. Pri mešanem življenjskem zavarovanju imamo zajamčeno zavarovalno vsoto ob doživetju, pri naložbenem življenjskem zavarovanju pa ne. Ob doživetju se izplačajo sredstva, ki so ob koncu zavarovalne dobe privarčevana in oplemenitena v vzajemnih skladih. Glede na zasnovano življenjskih zavarovanj, kjer zavarovalec prevzema naložbeno tveganje, so zavarovalci boljše in podrobneje kot pri klasičnih zavarovanjih seznanjeni, kako narašča

sklad, kakšni so stroški in kolikšno je plačilo zavarovanja. Obračunani stroški pri naložbenih življenjskih zavarovanjih so bili vedno bolj transparentni kot pri klasičnih življenjskih zavarovanjih (Benko, 2005, str. 6).

Ko se odločamo med vrsto finančnih produktov, na nas v največji meri vplivajo štirje dejavniki: lastne potrebe posameznika, njegove finančne zmožnosti, časovni okvir investiranja ter stopnja sprejemanja tveganja. Zaradi različnih dejavnikov je na trgu pestra ponudba različnih življenjskih zavarovanj, ki zadovoljijo želje in potrebe vsakega posameznika. V nadaljevanju (glej Tab. 8, na str. 30) so prikazane zavarovalnice članice SZZ na slovenskem trgu, ki imajo v svoji ponudbi življenjska zavarovanja in vrste življenjskih zavarovanj posamezne zavarovalnice.

Tabela 8: Ponudba življenjskih zavarovanj po zavarovalnicah

<i>Vrste življenjskih zavarovanj</i>	<i>Zavarovalnice</i>								
	<i>Adriatic Slovenica</i>	<i>Generali</i>	<i>Grawe</i>	<i>Maribor</i>	<i>Merkur</i>	<i>NLB Vita</i>	<i>Slovenica Življenje</i>	<i>Tilia</i>	<i>Triglav</i>
Življenjsko zavarovanje	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- za primer smrti	X	X	X		X	X	X	X	X
- za doživetje								X	
- mešano	X	X	X	X	X		X	X	X
- rentno	X				X		X	X	X
- prostovoljno pokojninsko in invalidsko	X						X	X	X
- druga ŽZ					X				
- dodatno pokojninsko	X	X	X	X	X		X	X	X
Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva					X				X
ŽZ vezano na enote investicijskih skladov	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- ŽZ vezano na enote investicijskih skladov po ZZavar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- ŽZ vezano na enote investicijskih skladov po ZPIZ-1		X							
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	X								X
- Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil po ZZavar									
- Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil po ZPIZ-1	X								X

Vir: Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 55.

Iz Tabele 8 je razvidno, da imajo vse zavarovalnice v ponudbi življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov. Najbolj razširjene vrste življenjskega zavarovanja, to je mešano življenjsko zavarovanje, ne najdemo v ponudbi življenjske zavarovalnice NLB Vita. Najbogatejšo ponudbo različnih vrst življenjskih zavarovanj nudita naši največji zavarovalnici, Triglav in Adriatic Slovenica.

Sledi predstavitev ponudbe življenjskih zavarovanj specializirane življenjske zavarovalnice Slovenica Življenje d.d, ki je po prvih podatkih SZZ v letu 2006 poslovala zelo uspešno ter imela daleč največjo rast bruto obračunane premije med vsemi zavarovalnicami na slovenskem trgu.

6.1 Slovenica življenje

Slovenica Življenje d.d. je prva slovenska specializirana življenjska zavarovalnica, ki je s poslovanjem pričela 3. januarja 2005. Nastala je z odcepitvijo od zavarovalniške hiše Slovenica d.d.. Novoustanovljena Slovenica Življenje je zavarovancem ponudila celotno paleto življenjskih zavarovanj, ki jih je ponujala že Slovenica kot kompozitna zavarovalnica. Osrednji produkti so ostala življenjska zavarovanja, ki so vezana na investicijske sklade KD. Slovenica Življenje je namreč podjetje v skupini KD Group, ki ima pomembno vlogo na slovenskem finančnem trgu. Strategija Slovenice Življenje zajema tudi uspešno poslovanje na tujih trgih. Leta 2005 so se pospešeno pripravljali za vstop na tuje trge in ustanavljanje zavarovalnic na področju jugovzhodne Evrope. Zavarovalnica KD Life Asigurari v Romuniji je pričela poslovati junija 2006, 1. oktobra je zaživela Slovenica Life na Slovaškem, ob koncu leta 2006 pa je licenco za opravljanje zavarovalnih poslov pridobila tudi KD Life Bolgarija (Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007). Bolgarija je že tretja država v tujini, kjer je Slovenica Življenje pričela s trženjem življenjskih zavarovanj, ki so v nadaljevanju natančneje opisana.

6.1.1 Primer življenjskega zavarovanja za primer smrti

Seniorplus je življenjsko zavarovanje za vse življenje brez vprašanj o zdravstvenem stanju. Je zavarovanje, ki se sklepa za vse življenje in je namenjeno kritju pogrebnih in drugih stroškov, ki so posledica smrti zavarovanca. Zavarujejo se lahko osebe od dopolnjenega 55. do 80. leta starosti. Pri obročnem plačevanju premije, ki je lahko letno ali mesečno, je sklenitev zavarovanja možna do 75. leta starosti, premija se plačuje največ do 90. leta starosti. V primeru enkratnega plačila premije je sklenitev zavarovanja možna do dopolnjenega 80. leta starosti. Najnižja mesečna premija je 10 EUR, zavarovalna vsota lahko znaša od 700 do 6000 EUR. Ko zavarovanec dopolni starost 90 let, preneha s plačevanjem premije, vendar obdrži vse pravice, ki izhajajo iz njegovega zavarovanja. V primeru smrti zavarovanca, zaradi bolezni v prvih dveh letih trajanja zavarovanja, zavarovalnica povrne celotni znesek vseh plačanih premij. Po poteku dveh let trajanja zavarovanja povrne zavarovalnica dogovorjeno zavarovalno vsoto.

Življenjsko zavarovanje za primer smrti kreditojemalca je življenjsko zavarovanje s padajočo zavarovalno vsoto za primer smrti in določenim trajanjem zavarovanja, ki se sklene v primeru najetja kredita. Zavarovalna vsota je vezana na višino kreditne obveznosti in se v času odplačevanja kredita znižuje. Primer informativnega izračuna je v Prilogi (glej Tab. 4, na str. 4).

V svojo ponudbo življenjskih zavarovanj je Slovenica Življenje kot prva med slovenskimi zavarovalnicami dodala skupinsko življenjsko zavarovanje, ki je namenjeno zavarovanju zaposlenih v posameznem podjetju. Predstavlja nadgradnjo kolektivnemu nezgodnemu zavarovanju, saj krije tako zavarovalne dogodke, ki so posledica nezgode kot zavarovalne dogodke, ki so posledica bolezni. Poleg osnovnega zavarovanja za primer smrti se lahko zavarovalno kritje, v okviru skupinskega življenjskega zavarovanja, razširi še z dodatnimi zavarovanji: z zavarovanjem za nezgodno smrt, nezgodno invalidnost, dnevno odškodnino, bolnišnični dan in kritje 11-tih kritičnih bolezni.

6.1.2 Mešano življenjsko zavarovanje

Mešano življenjsko zavarovanje je življenjsko zavarovanje za primer smrti in doživetja. Je kombinacija zavarovanja in varčevanja. Zavarovalni del pokriva izplačilo zavarovalne vsote za primer smrti zavarovanca v času trajanja zavarovanja. V tem primeru se upravičencu izplača dogovorjena zavarovalna vsota za primer smrti skupaj z do tedaj ustvarjenim presežkom. Varčevalni del pokriva izplačilo zavarovalne vsote za primer doživetja ob izteku zavarovalne dobe. Takrat se upravičencu izplača dogovorjena zavarovalna vsota za primer doživetja skupaj s presežkom, ustvarjenim pri gospodarjenju s sredstvi življenjskih zavarovanj. Dogovorjena zavarovalna vsota za primer doživetja je garantirana. Višino zavarovalne vsote oziroma premije se določi glede na pristopno starost in spol zavarovanca ter dogovorjeno trajanje zavarovanja. Zavarovanje se lahko sklene z enojno ali dvojno zavarovalno vsoto za primer smrti. Bolj podrobne značilnosti so predstavljene v Prilogi (glej Tab. 5, na str. 5). Pogledali si bomo še informativni izračun mešanega življenjskega zavarovanja z enojno in dvojno zavarovalno vsoto.

Tabela 9: Informativni izračun zjamčene zavarovalne vsote (ZV) za 30-letnega moškega, ki sklene mešano življenjsko zavarovanje za 25 let in plačuje mesečno premijo 100 EUR

	Enojna zavarovalna vsota	Dvojna zavarovalna vsota
Moški	30 let	30 let
Trajanje zavarovanja	25 let	25 let
Mesečna premija	100 EUR	100 EUR
Zajamčena ZV za primer smrti	31.434 EUR	55.456 EUR
Zajamčena ZV za primer doživetja	31.434 EUR	27.728 EUR

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

V našem primeru je zajamčena zavarovalna vsota za primer smrti in doživetja 31.434 EUR. Če se odločimo za dvojno zavarovalno vsoto za primer smrti le-ta znaša 55.456 EUR, vendar je v tem primeru nižja zavarovalna vsota za primer doživetja, ki znaša 27.728 EUR. V obeh primerih se izplača še dobiček, ustvarjen pri gospodarjenju s sredstvi življenjskega zavarovanja.

6.1.3 Življenjsko zavarovanje vezano na investicijske sklade – Fondpolica

Slovenica Življenje je s sodelovanjem z družbo za upravljanje KD Investments d.o.o. prva na slovenskem trgu ponudila življenjsko zavarovanje vezano na investicijske sklade ter ga poimenovala Fondpolica. Namenjena je vsem, ki želijo biti istočasno življenjsko zavarovani in si omogočiti višjo potencialno stopnjo donosnosti svoje naložbe z vlaganjem sredstev v vzajemne sklade KD, ki sodijo med najdonosnejše sklade ne samo v Sloveniji, nekateri tudi v svetu (npr. KD Galileo). Prednosti Fondpolice, v primerjavi s klasičnim življenjskim zavarovanjem, so naslednje:

- **Višja donosnost naložbe** – Fondpolica omogoča doseganje višjih donosov, odvisnih od gibanja tečajev vrednostnih papirjev, ki sestavljajo posamezni investicijski sklad.
- **Odločitev o višini zavarovalne vsote** – zavarovalec sam izbere, kolikšen delež se nameni za zavarovalni del in kolikšen za naložbe v investicijske sklade. V primeru višje zajamčene zavarovalne vsote za primer smrti, se večji del premije nameni za zavarovanje in manjši del za naložbe ter obratno.
- **Prilagodljivost** – med trajanjem zavarovanja lahko Fondpolico prilagajamo svojim življenjskim potrebam in ciljem. Omogoča nam prilagajanje naložbene politike – sprememba razdelitve premije v investicijske sklade in zamenjava investicijskih skladov, kar je možno že po enem letu trajanja zavarovanja; znižanje in povišanje zavarovalne vsote in/ali premije; možnost dodatnih enkratnih vplačil premije v času trajanja zavarovanja; spremembo zavarovalne dobe; izplačilo predujma, če zavarovalec potrebuje denarna sredstva; možnost podaljšanja zavarovanja pred iztekom za največ pet let brez nadaljnega plačevanja premije; sprememba zavarovanja v drugo obliko življenjskega zavarovanja; zamenjava zavarovalca, zavarovanca, upravičencev; priključitev dodatnega nezgodnega zavarovanja pod ugodnimi pogoji; ob izteku zavarovanja se lahko zavarovalna vsota izplačuje v obliki rente.
- **Izbira investicijskih skladov** – v okviru Fondpolice je možno izbirati med dvajsetimi domačimi in tujimi investicijskimi skladi KD, ki panožno in geografsko pokrivajo cel svet ter imajo različno naložbeno strukturo (npr. delniški, obvezniški in uravnoteženi). V Prilogi (glej Tab. 6, na str. 6) so prikazane poglobitve značilnosti Fondpolice ter skladi, med katerimi lahko izbiramo v okviru Fondpolice (glej Tab. 7, na str. 7). Ni potrebno posebej poudarjati, da dohodek iz življenjskega zavarovanja ob uresničevanju določenih pogojev ni obdavčen (Interno gradivo Sveta zavarovanj, zavarovalno zastopniške družbe d.o.o., 2006).

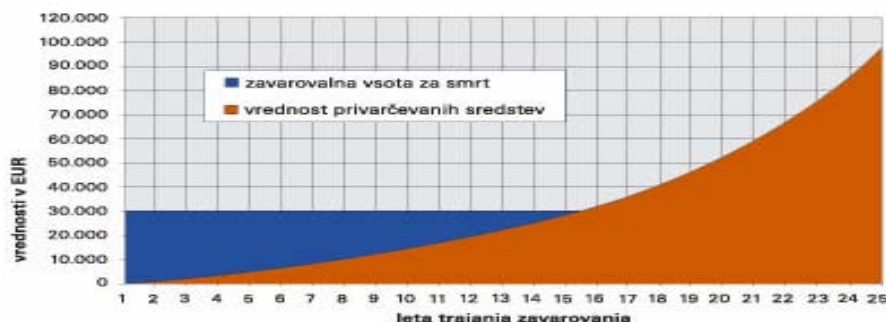
Sedaj si bomo pogledali hipotetični primer. Vzeli bomo iste podatke kot pri mešanem življenjskem zavarovanju. Moški star 30 let sklone Fondpolico za 25 let, mesečna premija znaša 100 EUR. Pri individualnem zavarovanju in obročnem plačilu premije je lahko zavarovalna vsota za primer smrti 60%, 70% do 150% (glej Tab. 10, na str. 34). Če starost zavarovanca ob izteku zavarovanja presega 65 let, se lahko zavarovalna vsota giblje od 60% do 100%, enako pri vzajemnem zavarovanju. Pomeni, da gre pri 60% zavarovalni vsoti večji del premije v naložbe in je zato zavarovalna vsota nižja ter obratno pri 150% zavarovalni vsoti. V našem primeru si moški izbere 100% zavarovalno vsoto, kar pomeni, da pri zavarovalni dobi 25 let in ob plačevanju mesečne premije 100 EUR vplača za 30.000 EUR premij, kar je višina njegove zavarovalne vsote. Vendar, ker se je večina teh sredstev plemenitilo v vzajemnih skladih, bi moški po izteku zavarovalnega obdobja dobil vrednost premoženja (izračun je narejen ob predvidenem 11% donosu), ki v njegovem primeru znaša 97.569 EUR. Res je, da pri tej vrsti zavarovanj zavarovanec sam prevzema naložbeno tveganje in ne ve, kakšno vrednost premoženja bo dobil po preteku zavarovalne dobe. Pri mešanem življenjskem zavarovanju je ob doživetju zavarovalna vsota zajamčena, v našem primeru je to 31.434 EUR + presežek, ustvarjen pri gospodarjenju s sredstvi življenjskih zavarovanj. Pri Fondpolici ne vemo, kakšen znesek bomo dobili ob poteku zavarovalne dobe, to je odvisno od višine donosov, ki so jih dosegali izbrani skladi. Lahko bomo dobili več, kot je bilo prikazano, v primeru nizkih donosov pa manj.

Tabela 10: Prikaz razmerja med zavarovalno vsoto (ZV) za primer smrti in predvideno vrednostjo premoženja (VP) za višino mesečne premije 100 EUR. Izračuni so narejeni ob predvidenem 11% donosu, vsi stroški so upoštevani.

ZV/LET	10 LET	15 LET	20 LET	25 LET	30 LET	
60%	7.200	10.800	14.400	18.000	21.600	ZV
	16.700	33.000	59.000	100.400	169.000	VP
100%	12.000	18.000	24.000	30.000	36.000	ZV
	16.500	32.500	57.800	97.600	163.800	VP
150%	18.000	27.000	36.000	45.000	54.000	ZV
	16.300	31.800	55.900	93.200	153.200	VP

Vir: Interno gradivo Sveta zavarovanj, zavarovalno zastopniške družbe d.o.o., 2006.

Slika 5: Slikovni prikaz večanja vrednosti premoženja v obdobju 25 let

Vir: Interno gradivo Sveta zavarovanj, zavarovalno zastopniške družbe d.o.o., 2006.

Poleg klasične oblike Fondpolice Slovenica Življenje ponuja še druge različice. Fondpolica Wellness je Fondpolica z mesečno premijo 250 EUR ali več. Ob sklenitvi te oblike smo upravičeni do preventivne storitve, ki obsega preventivni zdravniški pregled ali wellness storitev; prvič po dveh letih trajanja zavarovanja ter nato vsakih nadaljnjih pet let trajanja zavarovanja. Za otroke sta namenjena Fondpolica Zvezdica in Fondpolica Fondko. Fondpolica Zvezdica je posebna ponudba Slovenice Življenje ob rojstvu otroka. S sklenitvijo police poskrbimo za otrokovo šolanje in lažje korake v samostojno življenje. Fondpolica Fondko je namenjena otrokom v starosti od 1. do 15. leta. Hkrati lahko svojega otroka nezgodno zavarujemo za samo 2 EUR mesečne premije.

Fondpolica Invest omogoča enkratno plačilo premije v minimalnem znesku 1000 EUR. Varčevalna premija se nalaga v največ štiri investicijske sklade po izboru, vendar ne manj kot 500 EUR na sklad. Višina zavarovalne vsote lahko znaša od 120% do 200% enkratne premije. Tabela 11 prikazuje primer izračuna Fondpolice Invest v primeru vplačila enkratne premije v višini 1000 EUR in 12% letnega donosa, kar predstavlja razmeroma visoko donosnost.

Tabela 11: Primer izračuna vrednosti premoženja ob izteku zavarovanja Fondpolice Invest

Moški	30 let
Trajanje zavarovanja	25 let
Enkratna premija	1.000 EUR
Zajamčena zavarovalna vsota za primer smrti	2.000 EUR
Vrednost premoženja ob izteku zavarovanja v primeru 12% letnega donosa	12.071 EUR

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Fondpolica z naložbenim paketom je novejši produkt Slovenice Življenje in sicer je oblika življenjskega zavarovanja z nalaganjem sredstev v izbor investicijskih skladov, ki jih upravlja KD. Vrednost premoženja v skladih, ki sestavljajo naložbeni paket se ohranja v odstotkih, ki jih predstavlja posamezni sklad v naložbenem paketu. Vrednost enote

premoženja (VEP) posameznega naložbenega paketa je zunanja referenčna vrednost za določitev vrednosti premoženja na naložbenem računu. Sprememba VEP naložbenega paketa se izračuna kot uteženo povprečje sprememb VEP posameznih skladov, ki sestavljajo naložbeni paket. Utež je določena z deležem posameznega investicijskega sklada v naložbenem paketu. Glede na posameznikovo naložbeno usmeritev, so na izbiro trije naložbeni paketi: dinamični, uravnoteženi in konzervativni (Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007). Sestava teh naložbenih paketov je predstavljena v Prilogi (glej Tab. 8, na str. 10).

Kdor tveganju ni naklonjen, vendar bi rad vlagal sredstva v vzajemne sklade, zanj je na voljo Fondpolica Azija Garant plus. To je življenjsko zavarovanje z jamstvom glavnice ob doživetju, ki sta ga oblikovali zavarovalnici Slovenica Življenje in Adriatic Slovenica v sodelovanju z eno največjih evropskih bank (Deutsche Bank AG), ki je prisotna v 73. državah po svetu. Ob izteku zavarovanja Deutsche Bank AG garantira izplačilo v višini 100% čiste premije (vplačana premija, zmanjšana za vstopne stroške). S sklenitvijo tega zavarovanja zavarovalec hkrati doseže tri cilje: zavarovalno zaščito, možnost donosnega nalaganja sredstev in jamstvo glavnice ob doživetju. Ta oblika življenjskega zavarovanja je v ponudbi kot enkratna možnost z omejenim rokom vpisa ter začne veljati od 1.6.2007 dalje za obdobje 10 let. Prva "izdaja" Fondpolice Azija Garant se je sklenila za obdobje od 1.12.2006 do 1.12.2016. Ob sklenitvi se vplača premija v enkratnem znesku, najnižja premija znaša 1.000 EUR. Glavne značilnosti Fondpolice Azija Garant plus so predstavljene v Prilogi (glej Tab. 9, na str. 11).

Sredstva Fondpolice Azija Garant plus bodo razpršena globalno z močnim poudarkom na hitro rastočih azijskih trgih. Azijski trgi predstavljajo dobro investicijsko priložnost predvsem zaradi obetavnih napovedi in dolgoročnega potenciala rasti celotne regije. Visoke stopnje gospodarske rasti na Kitajskem in v Indiji v zadnjih letih ter jasni znaki oživljanja japonskega gospodarstva vodijo v hitro povečevanje kupne moči prebivalcev celotne regije, kar je dobra podlaga, da se bo trend nadpovprečnih donosnosti na teh delniških trgih nadaljeval v prihodnje. Naložbeno tveganje med trajanjem zavarovanja prevzema zavarovalec. Sredstva se nalagajo v: indeks dbX–Equity Select Asia Index z dodatno zaščito pred valutnim tveganjem, v dva delniška vzajemna sklada (HSBC GIF – Chinese Equity in HSBC GIF - Indian Equity) z dodatno zaščito pred valutnim tveganjem ter v kuponsko obveznico denominirano v EUR.

Razmerje naložb je odvisno od gibanja vrednosti enote premoženja investicijskega sklada Azija Garant plus. V obdobjih rasti tega indeksa se vanje lahko usmeri do 150 % investiranih sredstev, pri čemer razliko nad 100% zagotavlja Deutsche Bank AG. V obdobjih padanja vrednosti enote premoženja tega portfelja se sredstva delno preusmerjajo v manj tvegane vrednostne papirje oziroma obveznice. Vrednost enote investicijskega sklada Azija Garant plus je vezana na vrednost portfelja šestih delniških hedge skladov in dveh delniških vzajemnih skladov z različno geografsko usmerjenostjo. V portfelju so

izbrani delniški hedge skladi, ki jih upravljajo najuspešnejši izmed štirinajstih upravljavcev, s katerimi Deutsche Bank AG neposredno sodeluje. Privlačnost dobrih delniških hedge skladov je v njihovi zmožnosti ustvarjanja donosa v času rastočih ali padajočih delniških trgov, kar dosežejo s skrbno izbiro dolgih (pri delnicah, za katere pričakujejo rast) in kratkih pozicij (pri delnicah, za katere pričakujejo padec cene). Poleg delniških hedge skladov sta v portfelj vključena še dva delniška hedge sklada prvovrstnega upravljavca HSBC Investment Funds s tradicionalno lokalno prisotnostjo na azijskih trgih (Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007). Podrobneje so portfelj naložb in skladi opisani v Prilogi (glej Tab. 10 in 11, na str. 12, 13).

Sedaj si bomo pogledali še informativne vrednosti premoženja po izteku zavarovanja ob predpostavki različnih povprečnih letnih donosnosti. Recimo, da ob sklenitvi vplačamo 10.000 EUR, zavarovanje traja 10 let. V tem primeru imamo zajamčeno glavnico ob doživetju 9.790 EUR ter zajamčeno zavarovalno vsoto za primer smrti 11.000 EUR. Kakšna je vrednost premoženja po preteku desetih let in ob predpostavki različnih donosov, nam kaže Tabela 12.

Tabela 12: Informativne vrednosti premoženja po desetih letih ob predpostavki različnih povprečnih letnih donosnosti

Vrednost premoženja po 10-ih letih	Predvidene donosnosti			
	-5%	+7%	+12%	+17%
Klasična naložbena politika*	9.790 EUR	19.258 EUR	30.406EUR	47.059EUR
Dinamična naložbena politika**	9.790 EUR	21.737EUR	42.121EUR	77.955EUR

*vključuje do 100% investiranih sredstev in z jamstvom glavnice ob doživetju

**vključuje do 150% investiranih sredstev in z jamstvom glavnice ob doživetju

Vir: Adriatic Slovenica, zavarovalna družba d.d., 2007.

6.1.4 Rentno zavarovanje

S sklenitvijo Fondpolice ali mešanega življenjskega zavarovanja Slovenica Življenje omogoča, da se ob izteku zavarovanja zavarovalna vsota oziroma vrednost premoženja ali njen del izplača v obliki rente namesto v enkratnem znesku. Višina in pogoji izplačila rente se določijo po takrat veljavnih pogojih zavarovalnice. Če pride do izplačila rente po desetih letih trajanja življenjskega zavarovanja ter če sta sklenitelj in upravičenec ena in ista oseba, potem renta po zakonu o dohodnini ni obdavčena. Isto velja za vsa ostala opisana življenjska zavarovanja.

6.1.5 Pregled ponudbe drugih zavarovalnic

Pri pregledu ponudbe drugih zavarovalnic sem ugotovila, da se zavarovalnice razlikujejo po številu vrst življenjskih zavarovanj, ki jih tržijo. Največjo izbiro ponujata zavarovalnici

Triglav in Adriatic Slovenica. Ponudba Triglava je bogatejša pri izbiri življenjskega zavarovanja za primer smrti, kjer lahko posameznik izbira med vseživljenjskim zavarovanjem, rizičnim življenjskim zavarovanjem, managerskim življenjskim zavarovanjem, življenjskim zavarovanjem 50 plus in hipotekarnim življenjskim zavarovanjem. Štipendijsko in dotno zavarovanje je namenjeno za varčevanje otrokom. Pri naložbenem zavarovanju prav tako ponujajo različne oblike: enkratno naložbeno zavarovanje, naložbeno zavarovanje junior za otroke, naložbeno zavarovanje in naložbeno zavarovanje z jamstvom glavnice. Pri slednjem so v dobrem letu in pol razprodali emisije naložbenih zavarovanj z jamstvom glavnice B.R.I.C., B.R.I.C. 2, KO.M.E.T., Triglav ALFA in B.I.K.. Tokrat imajo v ponudbi naložbeno zavarovanje z jamstvom glavnice VZHOD - ZAHOD, ki bo svoje naložbe usmerilo v države vzhodne Evrope s poudarkom na Balkanu in jih uravnovesilo z zahodno-evropskimi trgi (Zavarovalnica Triglav d.d., 2007). Adriatic Slovenica ima prav tako pestro izbiro življenjskih zavarovanj, nekatere trži skupaj s Slovenico Življenje (npr. življenjsko zavarovanje z jamstvom glavnice Azija Garant plus).

Zavarovalnica Tilia je edina zavarovalnica, ki ima v ponudbi življenjsko zavarovanje za doživetje. S svojimi poslovnimi partnerji ponuja enajst vrst naložbenih zavarovanj, z vsemi naložbenimi policami pa ponujajo varčevanje v kar dvainpetdesetih vzajemnih skladih. Njihov produkt, vezan na investicijske sklade s kapitalsko garancijo, se imenuje Vip-garant (Zavarovalnica Tilia d.d., 2007). Zavarovalnica Merkur ima v svoji ponudbi celo vrsto programov. Pri rentnem zavarovanju ponujajo več različic, ki izhajajo iz doživljenjske rente ali iz časovno omejene rente. Pri naložbenih življenjskih zavarovanjih ponujajo kapitalsko garancijo (zajamčeno vsoto v primeru doživetja) in garancijo najvišje vrednosti, kar pomeni, da se za vplačila v investicijske sklade nabrane do danega trenutka izvaja zavarovanje dosežene rasti tečajev enot premoženja sklada (Merkur Zavarovalnica d.d., 2007). Zavarovalnica Maribor ima življenjska zavarovanja razdeljena na Zlati ključ (0 – 13 let), Zlata naložba (14 – 65 let) in Modra jesen (50 – 80 let) ter naložbena življenjska zavarovanja Prizma (Zavarovalnica Maribor d.d., 2007). NLB Vita je kot Slovenica Življenje specializirana življenjska zavarovalnica, v njeni ponudbi najdemo življenjsko zavarovanje z zajamčenim donosom, osnovno življenjsko zavarovanje, življenjsko zavarovanje posojilojemalcev ter več oblik naložbenih zavarovanj (NLB Vita, življenjska zavarovalnica d.d., 2007). Zavarovalnici Grawe in Generali imata v ponudbi enako kot ostale zavarovalnice večino življenjskih zavarovanj. Pri Generaliju so življenjsko zavarovanje poimenovali Življenje po življenju, klasično življenjsko zavarovanje Eurolife in naložbeno zavarovanje Eurofond (Grawe Zavarovalnica d.d., 2007; Zavarovalnica Generali d.d., 2007).

Poleg potenciala zavarovalniškega sektorja pri življenjskih zavarovanjih, se je s pokojninsko reformo leta 2000 začelo uvajati prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. To zavarovanje izvajajo 4 pokojninske družbe, 6 vzajemnih pokojninskih skladov, Sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja (Prvi pokojninski sklad), ki ga

upravlja Kapitalska družba ter tri zavarovalnice: Triglav, Generali in Adriatic Slovenia (Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 49).

Osnovni problem posameznika, ki želi na svojo starost prejemati zadovoljivo pokojnino iz svojih prihrankov je, da se tega prepozno zave. Varčevanje zahteva daljše obdobje, saj mora posameznik vlagati 30 let za spodobno pokojnino, kar pomeni, da bi moral vsaj pri svojih tridesetih letih začeti varčevati za dodatno rento ob upokojitvi, vendar pa večina ljudi to prične veliko kasneje. V kratkem času pa je težko privarčevati zadostno količino denarja brez velike odpovedi sedanji potrošnji (McRae, 1997, str. 93).

V zadnjih letih se število življenjskih zavarovanj povečuje. Tudi v Sloveniji se vedno več ljudi odloči poskrbeti za lastno varnejšo prihodnost in prihodnost najbližjih. Nekateri se za to odločajo po temeljitem premisleku in z jasno idejo, zakaj potrebujejo določeno življenjsko zavarovanje, drugi zaradi prepričljivih ponudb ponudnikov življenjskih zavarovanj ali zaradi drugih razlogov. Ne glede na razlog odločitve je izbira življenjskega zavarovanja razmeroma težavna, saj je dolgoročna odločitev s finančnimi posledicami. Če bi želeli za posamezno zavarovalnico dobiti oceno življenjskega zavarovanja, bi hitro prišlo do problema, kako to določiti, saj kriteriji, kaj pomeni dobro ali slabo življenjsko zavarovanje ne obstajajo. Pri izbiri se je najbolje osredotočiti na to, da življenjsko zavarovanje zadovoljuje vse naše potrebe in želje.

7 RAZVOJNE MOŽNOSTI IN IZZIVI SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA

Slovensko zavarovalništvo se po ugotovitvah strategije gospodarskega razvoja Slovenije v letih 2001-2006 srečuje s prepoznavnimi problemi. Visoka koncentracija zavarovalniške dejavnosti in še vedno razmeroma nizek delež premij v BDP, so že tradicionalni. Tem problemom se pridružujejo razvojne dileme, zlasti substitucija med že obstoječim življenjskim in veljavnim prostovoljnim dodatnim pokojninskim zavarovanjem ter težave, povezane z upravljanjem zavarovalniškega portfelja. Ker ni domači kapitalski trg zmožen absorbirati celotnega obsega naložb zavarovalnic, je nujna usmeritev njihovih naložb na tuje kapitalske trge (Končina, 2005, str. 225).

Ko je Slovenija postala članica EU, je tudi na področju zavarovalništva stopilo v veljavo EU zakonodajno načelo enotnega dovoljenja, tako imenovanega »enotnega potnega lista«. Agencija za zavarovalni nadzor je do konca leta 2005 prejela 203 obvestil nadzornih organov držav članic o zavarovalnicah, ki imajo v Sloveniji namen opravljati zavarovalne posle neposredno oziroma preko podružnice. Razlogi za prihod novih zavarovalnic na slovenski trg so predvsem razvita zavarovalniška kultura in okolje, majhen delež življenjskih zavarovanj, slabo razvite nekatere vrste premoženjskih zavarovanj (npr. odgovornost), hiter razvoj trga zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov ter

povezanost slovenskega zavarovalnega trga s trgi držav na področju nekdanje Jugoslavije. Vendar naše zavarovalnice še niso zaznale bistvenega povečanja konkurence na slovenskem zavarovalnem trgu. V začetku leta 2007 je v Slovenijo prišla ena največjih svetovnih zavarovalnic, nemški Allianz. Naše zavarovalnice se konkurence ne bojijo, saj je ta vedno dobrodošla in pripomore k razvoju zavarovalniškega trga. Trudile se bodo ohraniti svoje tržne deleže ter zavarovancem tudi v prihodnje ponujati najboljše in konkurenčne storitve (Čeh, 2007a, str. 10).

Slovenske zavarovalnice imajo, izhajajoč iz tendenc rasti in strokovnih napovedi, v prihodnjih letih možnosti za rast. Po napovedih analitikov bi lahko do konca leta 2008 stalno presejala rast nacionalnega BDP za več kot 5%. A to lahko slovenske zavarovalnice dosežejo le kapitalsko in poslovno okrepljene, povezane med seboj in z drugimi finančnimi posredniki, zlasti z bankami (v tako imenovane finančne stebre) ter z izdelanimi razvojnimi strategijami za umeščanje na evropske in druge mednarodne finančne trge. Poslovne in kapitalske povezave so mogoče zaradi komplementarnosti in sinergije bančnega in zavarovalniškega sistema. Evropska konkurenca bo te procese bistveno pospešila (Končina, 2005, str. 231). Na slovenskih tleh so do sedaj znane naslednje povezave: Zavarovalnica Triglav – Abanka Vipava – Pozavarovalnica Triglav Re; NLB – KBC – NLB Vita; Adriatic Slovenica – Pozavarovalnica Sava - KD Group – Slovenica Življenje – Deželna banka Slovenije – KD Investments. V prihodnosti je pričakovati, da se bo število zavarovalnic zmanjšalo, medtem ko se bo velikost izbranih zavarovalnic povečala, verjetno v obliki bančno-zavarovalnih konglomeratov. To lahko posledično pomembno vpliva na zmanjševanje števila zaposlenih, še posebno, če zavarovalnicam ne bo uspelo prodreti na tuje trge, predvsem sosednje. Širitev na tuje trge je nujna, saj je domači zavarovalni trg premajhen za finančne institucije, ki bi bile po ekonomiji obsega konkurenčne na trgu EU.

Nekatere slovenske zavarovalnice so že uspešno stopile na tuje trge. Zavarovalnica Triglav je prisotna predvsem v državah bivše Jugoslavije ter na Češkem, Slovenica Življenje trži svoje produkte v Romuniji, na Slovaškem in v Bolgariji, poleg tega končujejo priprave za vstop na ukrajinski trg ter proučujejo možnosti na Češkem in v Srbiji (Ha., 2007, str. 6). Adriatic Slovenica je prva slovenska zavarovalnica, ki je dobila soglasje za opravljanje poslovanja v vseh državah članicah EU in že ponuja svoje storitve v sosednji Italiji (Čeh, 2007b, str. 9). Tuji trgi imajo poleg večjega ali manjšega potenciala za sklenitev zavarovanj tudi svoje posebnosti (npr. jezik, kultura, zakonodaja, regulative, razvitost infrastrukture, trg delovne sile), ki jih je treba upoštevati pri načrtovanju vstopa in načina izvajanja procesov v novem okolju. Posebnosti poleg poslovnih priložnosti prinašajo tudi množico groženj. Ker so ključni procesi praviloma podprti z ustreznimi računalniškimi sistemi, se omenjene grožnje in z njimi povezana tveganja posredno odražajo tudi v tveganjih povezanih z informacijsko tehnologijo (Šušnjar, 2005, str. 213).

V zvezi s tržno odzivnostjo slovenskih zavarovalnic na evropsko zavarovalno ponudbo v slovenskem prostoru je mogoče napovedati razmeroma uspešno obrambo slovenskih zavarovalnic. Tržna slabost naših zavarovalnic na področju življenjskih zavarovanj je odsotnost strategije države, ko gre za konkretno opredelitev družbene vloge dodatnih prostovoljnih pokojninskih zavarovanj na eni in življenjskih zavarovanj na drugi strani, pri zagotavljanju finančne varnosti prebivalstva v aktivnem obdobju in v starosti. Na področju premoženjskih zavarovanj predstavlja resno strateško oviro za slovenske zavarovalnice, zlasti za srednje velike in manjše kompozitne zavarovalnice, njihova majhnost v primerjavi z evropskimi in sicer na področju zavarovanj poslovnih rizikov in spremljanja večjih poslovnih sistemov v mednarodnem poslovanju. Slovenski zavarovalniški strokovnjaki in zavarovalničarji so mnenja, da bi bilo smotrno, da bi se slovenske zavarovalnice specializirale in strateško osredotočile predvsem na trženje zavarovanj posameznih zavarovalnih vrst in skupin na slovenskem zavarovalnem trgu. Razen Zavarovalnice Triglav, ki spada med srednje velike srednjeevropske zavarovalnice, večina zaradi navedene majhnosti nima zadostne »kritične mase« v kapitalu, kadrih in prepoznavnosti, da bi na evropskih zavarovalnih trgih lahko konkurirale zavarovalnicam iz razvitih držav članic EU (Končina, 2005, str. 233).

Največje področje za rast slovenskih zavarovalnic je torej področje življenjskih zavarovanj, saj kot smo že ugotovili, je delež teh zavarovanj med vsemi zavarovanji le 30%, medtem ko v EU znaša 60%. Seveda morajo biti izpolnjeni določeni pogoji, kot so davčne olajšave in sposobnost večine prebivalstva, da lahko oblikuje prihranke. K rasti trga življenjskih zavarovanj lahko veliko pripomorejo tudi banke. V nekaterih starih članicah EU, zlasti v Franciji in Španiji, se večji del življenjskih zavarovanj sklene ravnó preko bančnih okenc. V Sloveniji je prvi korak na tem področju naredila NLB, ki je s strateškim partnerjem KBC Insurance ustanovila življenjsko zavarovalnico NLB Vita. Ker je ta segment zavarovanj zaradi velikih možnosti rasti zelo zanimiv za tuje zavarovalnice, bi bile zavarovalnice združene z bankami v finančne stebre bolj konkurenčne in bi se bolj uspešno ubranile pred prihajajočo evropsko konkurenco. Primerjalni podatki iz predhodnih let torej kažejo na možnost nadaljnje hitre, vendar bolj umirjene rasti slovenskega zavarovalnega trga. V prvih letih našega članstva v EU in v naslednjih bi lahko preseгла rast nacionalnega BDP za najmanj 5 odstotkov. Še naprej se bosta povečevala delež letne bruto premije na prebivalca ter delež bruto premije slovenskih zavarovalnic v sklopu nacionalnega BDP. A ni mogoče realno pričakovati, razen če bi prišlo do bistvenih pozitivnih premikov pri prodaji življenjskih zavarovanj, da bi slovensko zavarovalništvo pri obeh kazalnikih doseglo povprečje EU. Zdaj dosega slovensko zavarovalništvo razvojni položaj zavarovalništva v Grčiji in do določene mere tudi na Portugalskem (Končina, 2005, str. 231).

Cilj zavarovalništva v Sloveniji, da bi se vključili v EU s samostojnimi domačimi zavarovalniškimi in širše finančnimi stebri, konkurenčnimi na razvitem širšem trgu EU, se še ni uresničil. Za to so potrebna liberalizacija finančnih tokov, lastniška (institucionalna)

konsolidacija zavarovalnic in drugih finančnih akterjev ter notranje saniranje in prestrukturiranje. Zlasti lastniška konsolidacija v smeri privatizacije državnih zavarovalnic je predpogoj za vzpostavitev možnosti za doseganje ciljev (Butina, 2006, str. 310).

Zavarovalništvo se mora globalno soočati z zmeraj novimi izzivi, ki jih prinaša razvoj ter se odzivati nanje. Problemi, s katerimi se srečuje, so vprašanje naravnih katastrof, vključno s podnebnimi spremembami in problemi, povezani z vodo kot enim temeljnih življenjskih elementov, terorizem, odškodnine iz naslova odgovornosti, spremembe smrtnosti in riziki, ki spremljajo dosežke v genetski tehnologiji ter riziki, povezani z nanotehnologijo. Zavarovalnice iščejo ob tradicionalni uporabi zakona velikih števil, rezerviranju ter sozavarovanju in klasičnem pozavarovanju nove instrumente obvladovanja rizikov. Pri tem uporabljajo različne pogoje, ki se nanašajo predvsem na zaostritev pogojev pri prevzemanju rizikov, selekcijo rizikov, prilagajanje premij in zavarovalnih inovacij. V povezavi z možnostjo zavarovanja se pojavlja tudi dopolnjevanje med zasebnim in socialnim zavarovanjem ter urejanje zavarovanja (Hartman, 2006, str. 291).

Na razvoj zavarovalništva bodo poleg terorizma in staranja prebivalstva v prihodnje najbolj vplivale vremenske spremembe. Na osnovi večje pogostosti škodnih dogodkov se bodo spremenili aktuarski izračuni in posledično tudi premije. Do novih zavarovalniških produktov verjetno ne bo prišlo. Na povečanje škod bodo odgovorili z višjimi premijami ali večjo udeležbo zavarovancev v njih, veliko pozornost bodo posvetili tudi analizi tveganja in likvidaciji škod. Zavarovalnice so pripravljene zavarovati škodne dogodke, ki niso prepogosti in hkrati močno vplivajo na delovanje zavarovanca. Leta 2003 je v Evropi v poletnem vročinskem valu umrlo približno 23 tisoč ljudi. Če bi ti dogodki postali bolj pogosti, bi lahko imeli vpliv na življenjsko zavarovanje (Kranjec, 2007, str. 24).

SKLEP

Naši dedki in babice so preživeli brez življenjskih zavarovanj in je bilo v družini precej več otrok kot danes, nas pa zavarovalnice s svojo ponudbo opozarjajo, da si tega danes ne smemo in ne moremo več privoščiti. Časi se seveda spreminjajo. Danes se spopadamo z drugačnimi problemi kot so na primer demografske spremembe. Zaradi nizke rodnosti se zmanjšuje število aktivnega prebivalstva, po drugi strani se večja število upokojencev ter pričakovana življenjska doba se podaljšuje. Za razbremenitev državnega pokojninskega sistema smo bili tudi v Sloveniji deležni pokojninske reforme, ki ima za posledico slabše pogoje upokojevanja in zniževanje pokojnin. Tako bomo morali sami poskrbeti za finančno varnejšo in lepšo jesen našega življenja. Ena izmed alternativ je tudi življenjsko zavarovanje.

V osnovi je namen življenjskih zavarovanj zagotovitev socialne varnosti sebi in svojim najbližjim. Z razvojem trgov vrednostnih papirjev se je pojavila potreba po alternativnih

oblikah zavarovanja, ki naj bi bila učinkoviteje udeležena pri vedno večjih donosih, katere je omogočal trg. Zavarovalnice so razvile življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov, ki posamezniku omogoča, da svoja sredstva vlaga donosneje, vendar posledično sam prevzema naložbeno tveganje. To obliko zavarovanja poznamo v Sloveniji šele od leta 2001, čeprav je v tujini uspešnica že mnogo let. Kljub precejšnjemu povpraševanju po naložbenih življenjskih zavarovanjih še vedno precej zaostajamo za povprečjem evropskih držav, podobno kot pri vlaganju v vzajemne sklade. Vse je posledica mladosti slovenskega finančnega trga ter dejstva, da veliko varčevalcev še vedno pozna le klasične oblike varčevanja, pri čemer o zavarovanju svojega življenja sploh ne razmišljajo.

Slovinci v primerjavi z razvito Evropo še vedno premalo skrbimo za svojo finančno prihodnost. Nivo pobrane premije pri življenjskih zavarovanjih je relativno gledano skoraj trikrat nižji kot v državah EU, kar pomeni, da je v Sloveniji življenjsko zavarovanih še precej manj prebivalcev in premija le-teh še ni primerljiva z EU. V razvitih državah Evrope ni nič neobičajnega, če ima posameznik sklenjenih dve ali več polic življenjskega zavarovanja. V Sloveniji je zavest o pomembnosti življenjskega zavarovanja še premalo prisotna. Področje življenjskih zavarovanj je zato velik potencial za nadaljno rast slovenskega zavarovalništva. To področje je privlačno tudi za tuje zavarovalnice, ki imajo z dnem polnopravnega članstva Slovenije v EU prost vstop na naš trg zaradi tako imenovanega »enotnega potnega lista«. Da bi se lažje obranili tuje konkurence, je za naše zavarovalnice zelo pomembno, da se povežejo med seboj in z drugimi finančnimi posredniki, zlasti z bankami, ter tako postanejo poslovno in kapitalsko okrepljene. Prislужiti si morajo zaupanje strank. Zaupanje je temeljna vrednota, na kateri temelji finančno posredništvo. Prav zaupanje strank si mora posrednik, naj si bo to zavarovalnica, banka ali kdo drug v očeh stranke in ostalih udeležencev prislужiti. In zaupanje je lahko ključna konkurenčna prednost. Nujna je tudi širitev na tuje trge, saj je slovenski zavarovalni trg premajhen, če želijo biti zavarovalnice konkurenčne na trgu EU.

Pri ponudbi življenjskih zavarovanj je še veliko možnosti za razvoj specializiranih produktov za posamezne ciljne skupine zavarovancev. Tudi na drugih področjih bodo zavarovalnice ponujale vedno nove vrste zavarovanj, kot so nove vrste zdravstvenih zavarovanj ali zavarovanje za primer brezposelnosti. Pri tem bodo zaradi konkurence morale poslovati bolj učinkovito ter zniževati stroške.

Slovenski zavarovalni trg ima možnost nadaljnje hitre, vendar bolj umirjene rasti. V EU je Slovenija, v primerjavi z ostalimi devetimi novimi članicami, vstopila kot najbolj razvita na področju zavarovalništva. Vendar se ne moremo primerjati z razvitimi državami članicami EU. Da bi zmanjšali razkorak razvitosti, predstavlja največjo priložnost prav nadaljnja hitra rast življenjskih zavarovanj. Vendar ni mogoče realno pričakovati, da bi slovensko zavarovalništvo hitro doseglo povprečje EU, lahko se mu bolj približamo.

LITERATURA

1. Benko Maja: Naložbena življenjska zavarovanja. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 93 str.
2. Bijelić Mile: Zavarovanje in pozavarovanje. Ljubljana : Art agencija za Slovenico, 1998. 343 str.
3. Boncelj Jože: Zavarovalna ekonomika. Maribor : Založba Obzorja, 1983. 351 str.
4. Bregar Jaka: Analiza slovenskega trga življenjskih zavarovanj. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 47 str.
5. Butina Vasja: Vpliv sprememb v globalnem poslovnem okolju na organiziranost zavarovalnic. 13. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana : Slovensko Zavarovalno Združenje, 2006, str. 305-317.
6. Čeh Silva: Slovenske zavarovalnice se ne bojijo konkurence. Delo, Ljubljana, 04.01.2007a, str. 10.
7. Čeh Silva: Zbrali več premij, kakor so načrtovali. Delo, Ljubljana, 05.01.2007b, str. 9.
8. Čoroli Tadej, Plantarič Primož: Vpliv davčne zakonodaje na konkurenčnost življenjskih zavarovanj. 13. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana : Slovensko Zavarovalno Združenje, 2006, str. 259-276.
9. Grobelšek Matic: Triglav uvaja novosti. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 48(1999), 11, str. 30.
10. Hartman Rasto: Zavarovalništvo. Učno gradivo pri predmetu Zavarovalništvo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 44 str.
11. Hartman Rasto: Globalni izzivi in odzivi zavarovalništva. 13. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana : Slovensko Zavarovalno Združenje, 2006, str. 291-304.
12. Ha. A.: Slovenica Življenje bo rasla v tujini. Finance, Ljubljana, 07.03.2007, str. 6.
13. Končina Miroslav: Strateška odzivnost slovenskih zavarovalnic na povpraševanje po zavarovalnih storitvah na trgih EU. 12. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana : Slovensko Zavarovalno Združenje, 2005, str. 225-236.
14. Kranjec Samo: Pogoji zavarovanja bodo ostrejši. Finance, Ljubljana, 15.03.2007, str. 24.
15. Kurat Dejan: Analiza ponudb življenjskih zavarovanj v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 40 str.
16. McRae Thomas W.: Managing your own finances. London : International Thomson Business Press, 1997. 404 str.
17. Pavšič Aleš: Kako se pravilno zavarovati. Manager, Ljubljana, 2004, 6, str. 68-69.
18. Petrič Tine: Zavarovanje s tveganjem. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 55(2004), 11, str. 16-17.
19. Rednak Andreja: Triglavu upadel delež, zrasla Slovenica Življenje. Finance, Ljubljana, 29.03.2007a, str. 6.
20. Rednak Andreja: Zavarovalnice lani pobrale za 11,4 odstotka več premij. Finance, Ljubljana, 02.04.2007b, str. 5.

21. Soroszy Janja: Večina Slovencev ima neustrezno življenjsko zavarovanje. Delo FT, Ljubljana, 12.02.2007, str. 34.
22. Špacapan Barbara: Naložbena zavarovanja: Zavarujte se in varčujte. Kapital, Maribor, 1(2006), 404, str. 22-25.
23. Šramel Filip, Štiblar Franjo: Pomen in aplikacija razvoja zakonodaje Solventnost - 2 in druge zakonodaje EU za slovenske zavarovalnice. 12. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana : Slovensko Zavarovalno Združenje, 2005, str. 33-64.
24. Šušnjar Goran: Vstop slovenskih zavarovalnic na tuje trge – tveganja na področju informacijske tehnologije. 12. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana : Slovensko Zavarovalno Združenje, 2005, str. 213-223.
25. Ugovšek Jure: Prikrivanje dejstev pri oglaševanju zavarovanj. Finance, Ljubljana, 20.03.2007, str. 20.
26. Vrabič Leopold: Vrste življenjskih zavarovanj. Obzornik, Ljubljana, 14(1979), 5, str. 12.

VIRI

1. Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d.d. [URL: <http://www.adriatic-slovenica.si/>], 05.04.2007.
2. European Insurance in Figures. Paris : CEA, 2006. 79 str.
3. Grawe Zavarovalnica d.d. [URL: <http://www.grawe.si/>], 08.04.2007.
4. Interno gradivo Sveta zavarovanj, zavarovalno zastopniške družbe d.o.o., 2006.
5. Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005. Ljubljana : Agencija za zavarovalni nadzor, 2006. 55 str.
6. Merkur Zavarovalnica d.d. [URL: <http://www.merkur-zav.si/>], 08.04.2007.
7. Naložbena življenjska zavarovanja.
[URL: <http://www.donos.net/client/index.php?table=articles&ID=436>], 08.04.2007.
8. Naložbena življenjska zavarovanja z zajamčenim donosom.
[URL: <http://www.donos.net/client/index.php?table=articles&ID=448>], 11.08.2007.
9. NLB Vita, življenjska zavarovalnica d.d.
[URL: <http://www.nlb.si/cgibin/nlbweb.exe?doc=6735>], 07.04.2007.
10. Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št.83/01).
11. Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d. [<http://www.slovenica-zivljenje.si/>], 20.03.2007.
12. Slovensko Zavarovalno Združenje (SZZ). [URL: <http://www.zav-zdruzenje.si/>], 23.03.2007.
13. Statistical insurance bulletin 2006. Ljubljana : Slovensko Zavarovalno Združenje, 2006. 72 str.
14. The European Life Insurance Market. Paris : CEA, 2006. 23 str.
15. Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov (Uradni list RS, št. 96/2005).
16. Zakon o dohodnini Zdoh-1 (Uradni list RS, št. 54/2004).

17. Zakon o dohodnini Zdoh-2 (Uradni list RS, št. 117/2006).
18. Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 50/2004).
19. Zavarovalnica Generali d.d. [URL: <http://www.generalisi.si>], 05.04.2007.
20. Zavarovalnica Maribor d.d. [URL: [http:// www.zav-mb.si/](http://www.zav-mb.si/)], 05.04.2007.
21. Zavarovalnica Tilia d.d. [URL: <http://www.zav-tilia.si/>], 02.04.2007.
22. Zavarovalnica Triglav d.d. [URL: <http://www.triglav.si/>], 17.03.2007.
23. Življenjsko zavarovanje vezano na vzajemne sklade KD – Fondpolica, interno gradivo Sveta zavarovanj, zavarovalno zastopniške družbe d.o.o., 2006, 15 str.

PRILOGA

Tabela 1: Razvoj slovenskega zavarovalnega trga (zneski v milijonih SIT)

Leto	Premije			Odškodnine			Škodni rezultat			Letna stopnja rasti		
	Skupaj	Ž	NŽ	Skupaj	Ž	NŽ	Skupaj	Ž	NŽ	Skupaj	Ž	NŽ
1996	121.815	20.127	101.69	78.005	6.149	71.856	0,64	0,31	0,71	119	132,8	116,6
1997	129.590	22.878	106.71	87.647	6.764	80.883	0,68	0,3	0,76	106,4	113,7	104,9
1998	154.045	26.330	127.72	96.512	7.461	89.051	0,63	0,28	0,7	118,9	115,1	119,7
1999	171.381	30.906	140.48	104.387	7.85	96.538	0,61	0,25	0,69	111,3	117,4	110,0
2000	192.866	37.361	155.51	126.321	12.583	113.74	0,65	0,34	0,73	112,5	120,9	110,7
2001	230.046	49.164	180.88	143.958	14.396	129.56	0,62	0,29	0,72	119,3	131,6	115,8
2002	266.955	60.562	206.393	161.840	20.491	141.349	0,61	0,34	0,68	116,1	123,2	114,1
2003	298.202	71.329	226.873	184.956	26.685	158.271	0,62	0,37	0,70	111,7	117,8	109,9
2004	348.380	102.588	245.792	222.851	45.196	177.655	0,64	0,44	0,72	116,8	143,8	108,3
2005	371.242	111.393	259.849	209.659	32.674	176.985	0,56	0,29	0,68	106,6	108,7	105,3

Opomba: Ž pomeni življenje, NŽ pomeni neživljenje

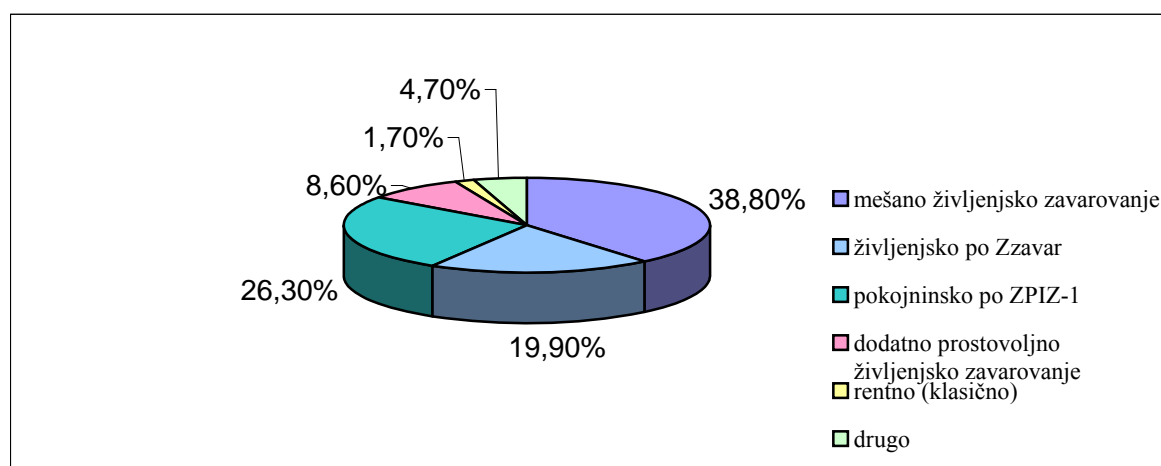
Vir: Slovensko Zavarovalno Združenje, 2007.

Tabela 2: Primerjava števila zavarovancev, števila polic in kosmatih zavarovalnih premij v letih 2004 in 2005 po zavarovalnih vrstah življenjskih zavarovanj (zneski so v mrd SIT)

Zavarovalna vrsta	Leto 2004			Leto 2005		
	Število polic	Število zavarovancev	Kosmata zavarovalna premija	Število polic	Število zavarovancev	Kosmata zavarovalna premija
Življenjsko zavarovanje (razen ostalih zavarovalnih vrst iz skupine življenjskih zavarovanj)	601.827	716.862	56.945	595.937	729.508	58.147
Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva	2.329	2.332	176	2.284	2.289	188
Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov oz. na enote kritnega premoženja	91.429	96.604	13.987	147.228	154.886	23.210
Tontine	0	0	0	0	0	0
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	38.612	38.612	3.533	39.623	39.623	3.632
Zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	734.197	854.410	74.641	785.072	926.306	85.177

Vir: Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005, 2006, str. 7.

Slika 1: Sestava premij življenjskih zavarovanj v letu 2005

Vir: Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 46.

Tabela 3: Zavarovalna dejavnost v Sloveniji v letu 2005 in v izbranih državah v letu 2004

Država	Število		Premije			Premija/prebivalca		Delež premije v BDP (v %)	Premija/	
	Zavarovalnic	Zaposlenih	Celotna	ŽZ	Delež ŽZ	Celotna premija	ŽZ		Zavarovalnico	Zaposlenega
			EUR mio	EUR mio	(v %)	EUR	EUR		EUR mio	EUR
Švica	146	41.000	32.806	19.585	59,7	4.454	2.658	11,5	225	800.390
Danska	210	10.800	15.762	10.009	63,5	2.919	1.854	8,0	75	1.458.889
Belgija	181	24.141	28.416	19.891	70,0	2.733	1.913	10,2	157	1.177.126
EU(25)	4.890	934.292	916.325	552.544	60,3	1.897	1.147	8,5	187	981.289
Italija	239	39.136	100.965	65.627	65,0	1.748	1.135	7,5	423	2.581.715
Avstrija	73	26.106	13.982	6.166	44,1	1.717	757	6,0	191	535.318
Portugalska	70	11.800	10.469	6.250	59,7	999	597	7,8	150	886.864
Slovenija	15	5.878	1.545	465	30,1	774	232	5,7	103	263.525
Grčija	99	9.500	3.625	1.729	47,7	328	157	2,2	37	381.474
Madžarska	28	29.988	2.378	968	40,7	235	96	3,0	85	79.365
Hrvaška	25	6.485	885	215	24,3	199	48	3,2	35	136.315
Turčija	53	12.837	3.724	689	18,5	52	10	1,6	70	290.177

Vir: Statistical insurance bulletin 2006, 2006, str. 68.

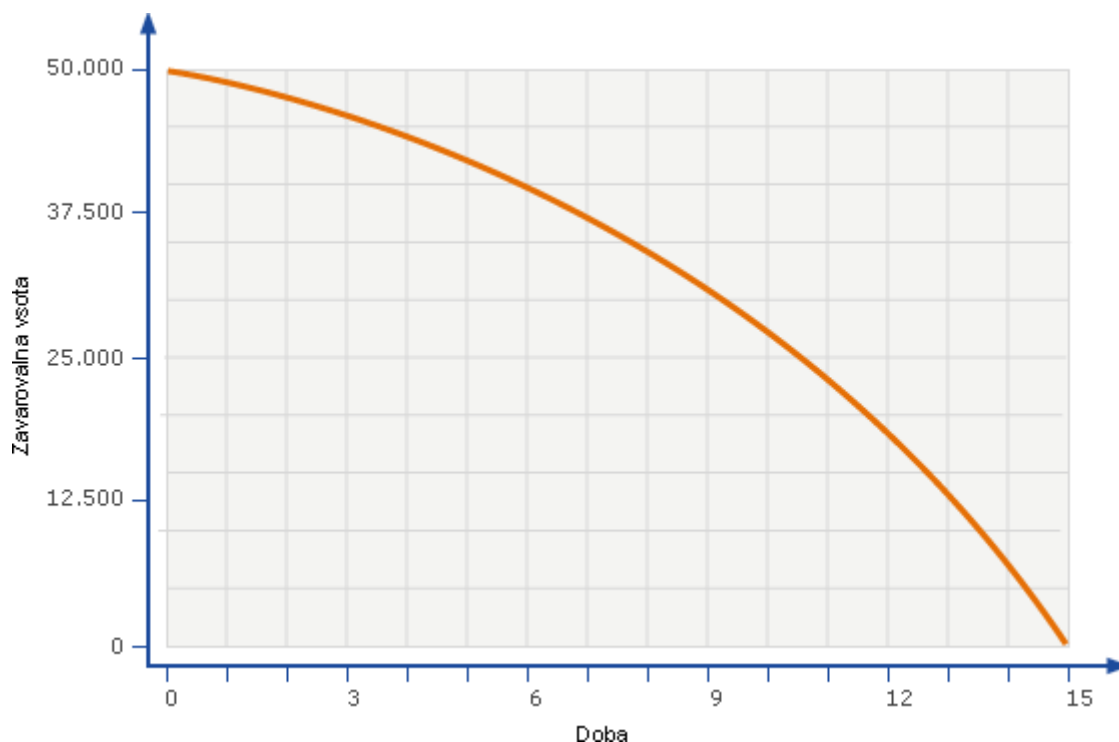
Tabela 4: Informativni izračun življenjskega zavarovanja za primer smrti kreditojemalca

Moški	30 let
Kredit v višini	50.000 EUR
Obdobje	15 let
Zavarovalna vsota za primer smrti na začetku zavarovanja	50.000 EUR
Enkratna premija ob sklenitvi zavarovanja	1.622,35 EUR

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Slovenica Življenje krije kreditne obveznosti kreditojemalca do dogovorjene višine v primeru njegove smrti in nudi zaščito njegovih najbližjih. Življenjsko zavarovanje kreditojemalca ne vključuje varčevalne komponente, zato je zavarovalna premija zelo ugodna. To zavarovanje je možno skleniti z enkratnim plačilom premije, možno ga je skleniti skupaj z življenjskim zavarovanjem, ki vsebuje varčevalno komponento, npr. skupaj z življenjskim zavarovanjem, vezanem na investicijske sklade - Fondpolica. Premija se lahko plačuje tudi mesečno. Padajoča zavarovalna vsota življenjskega zavarovanja za primer smrti kreditojemalca je celotno obdobje trajanja zavarovanja povečana za 10%, kar zagotavlja dodatno zaščito zavarovanca in njegovih najbližjih.

Slika 2: Padajoča zavarovalna vsota življenjskega zavarovanja za primer smrti kreditojemalca

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Tabela 5: Značilnosti mešanega življenjskega zavarovanja Slovenice Življenje

Oblike zavarovanja	<ul style="list-style-type: none"> • individualno • vzajemno (zavarovanja za dve osebi)
Pristopna starost	osebe od 14. do 65. leta starosti (ob izteku zavarovanja ne smejo biti starejše od 75 let)
Trajanje	5-25 let
Najnižja mesečna premija	<ul style="list-style-type: none"> • 15 EUR za zavarovanja sklenjena na dobo 10 do 25 let ob pogoju, da zavarovalna vsota ni nižja od 2.500 EUR • 150 EUR za zavarovanja, sklenjena na dobo 5 let
Ohranjanje realne vrednosti	z indeksacijo
Izplačila	<ul style="list-style-type: none"> • ob doživetju: zavarovalna vsota za primer doživetja + presežek • ob naravni smrti: zavarovalna vsota za primer smrti + presežek • ob nezgodni smrti: zavarovalna vsota za primer smrti + presežek + zavarovalna vsota za nezgodno smrt (če ima zavarovanec sklenjeno dodatno nezgodno zavarovanje za primer smrti)
Možnost sklenitve dodatnega nezgodnega zavarovanja	<ul style="list-style-type: none"> • za primer nezgodne smrti, • za primer trajne invalidnosti zaradi nezgode, • dnevno nadomestilo za čas nesposobnosti za delo, • bolnišnično nadomestilo za dneve, preživete v bolnišnici

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Posebna ugodnost je izplačilo dodatne zavarovalne vsote za rojstvo otroka. Če imata starša sklenjeno vzajemno zavarovanje ali sta zavarovana vsak s svojo polico življenjskega zavarovanja, se v primeru rojstva otroka izplača dodatna zavarovalna vsota za vsakega otroka v višini 3% dogovorjene zavarovalne vsote za primer doživetja, pod pogojem, da se je otrok rodil po devetih mesecih trajanja zavarovanja. Dodatna zavarovalna vsota se izplača materi otroka. Če sta starša zavarovana vsak s svojo polico, se dodatna zavarovalna vsota izplača po materini polici.

Tabela 6: Najpomembnejše značilnosti Fondpolice

Oblike zavarovanja	<ul style="list-style-type: none"> • individualno • vzajemno (zavarovanja za dve osebi)
Pristopna starost	osebe od 14. do 65. leta starosti (ob izteku zavarovanja ne smejo biti starejše od 75 let oz. 65 pri vzajemnem zavarovanju)
Trajanje	10 – 30 let
Premija	<ul style="list-style-type: none"> • v enkratnem znesku: minimalna enkratna premija znaša 1.000 EUR • obročno: mesečno, trimesečno, polletno ali letno <p>Premijo lahko plačamo: s položnico, od plače (administrativna prepoved), preko trajnega naloga, z računom, če je zavarovalec pravna oseba ali samostojni podjetnik.</p>
Najnižja mesečna premija	<ul style="list-style-type: none"> • 25 EUR mesečne premije - domači sklad • 50 EUR mesečne premije - tuji sklad
Ohranjanje realne vrednosti	z indeksacijo
Najnižja zavarovalna vsota	<ul style="list-style-type: none"> • 3.600 EUR - obročno plačilo • 1.200 EUR - enkratno plačilo
Izplačila	<ul style="list-style-type: none"> • ob doživetju: vrednost premoženja • naravna smrt: zjamčena zavarovalna vsota ali vrednost premoženja, če je ta višja od zavarovalne vsote • nezgodna smrt: zjamčena zavarovalna vsota ali vrednost premoženja, če je ta višja od zavarovalne vsote + zavarovalna vsota za nezgodno zavarovanje (v primeru, če ima zavarovanec sklenjeno dodatno nezgodno zavarovanje za primer smrti)
Možnost sklenitve dodatnega nezgodnega zavarovanja	<ul style="list-style-type: none"> • za primer nezgodne smrti, • za primer trajne invalidnosti zaradi nezgode, • dnevno nadomestilo za čas nesposobnosti za delo, • bolnišnično nadomestilo za dneve, preživete v bolnišnici
Dodatno zavarovanje kritičnih bolezni	za primer pojavitve ene od 11-tih kritičnih bolezni

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Tabela 7: Skladi, med katerimi je možno izbirati pri Fondpolici

<p>KD Galileo, investicijski sklad fleksibilne strukture naložb, je sklad, ki s prilagodljivo strukturo naložb omogoča prerazporeditev portfelja iz delnic v dolžniške vrednostne papirje ter instrumente denarnega trga in obratno. Naložbe se sproti prilagajajo razmeram na kapitalskih trgih. The Wall Street Journal mu je kar osemkrat prisodil prvo mesto v posebni tečajnici najdonosnejših odprtih investicijskih skladov med primerljivimi skladi v svetu glede na enoletno donosnost, denominirano v USD.</p>
<p>KD Rastko, delniški investicijski sklad, investira v delnice in druge lastniške vrednostne papirje, s katerimi se trguje na področju držav članic EU in EFTE. V strukturi naložb je najmanj 70% lastniških vrednostnih papirjev, ostalo predstavljajo dolžniški papirji in denarni depoziti.</p>
<p>KD Bond, obvezniški investicijski sklad, je bil v letu 2005 vodilni med primerljivimi obvezniškimi investicijskimi skladi. Sklad investira v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje, s katerimi se trguje na področju držav članic EU in EFTE. Vsaj 70% vrednosti sklada predstavljajo naložbe v dolžniške vrednostne papirje, depozite, instrumente denarnega trga in točke drugih investicijskih skladov s podobno naložbeno politiko.</p>
<p>KD Prvi izbor, investicijski sklad delniških skladov, sredstva vlaga pretežno (90%) v delnice priznanih svetovnih delniških investicijskih skladov. Na ta način po eni strani doseže zelo široko razpršitev tveganja, po drugi pa vlaga tudi v specializirane niše na trgu, kamor bi sicer zaradi nizke likvidnosti težko vstopil direktno.</p>
<p>KD Victoria je največji hrvaški delniški investicijski sklad, ki je že tretjič prejel prestižno priznanje »Zlatni udjel« kot najboljši delniški investicijski sklad na Hrvaškem. KD Victoria vlaga na trge Vzhodne in Srednje Evrope, ki imajo visok razvojni potencial. Približevanje Hrvaške Evropski uniji bo pripomoglo k zmanjšanju proračunskih primanjkljajev in javnega dolga ter zniževanju obrestnih mer, s ciljem zadostiti Maastrichtskim kriterijem, posledično pa k rasti gospodarstva in povečani vrednosti podjetij v regiji.</p>
<p>KD Maximus je delniški investicijski sklad, ki je bil proglašen za sklad z najvišjim donosom v Romuniji, saj so vlagatelji vrednost premoženja v obdobju od ustanovitve sklada, od 15.07.2004 do 12.10.2005, povečali za 30,96%. V avgustu 2005 je imel sklad največ neto vplačil med vsemi romunskimi skladi.</p>
<p>KD Pelikan je bil leta 2005 najdonosnejši med uravnoveženimi skladi v Bolgariji. Kot uravnovežen sklad lahko do 50% sredstev investira v vrednostne papirje, ki kotirajo na organiziranem borznem trgu v Bolgariji ali na drugih svetovnih razvitih trgih, do 70% sredstev lahko investira v vrednostne papirje, za katere daje jamstvo država, vsaj 10% sredstev pa mora biti investiranih v vloge na vpogled ali v depozite z maksimalno zapadlostjo 90 dni.</p>

Nadaljevanje Tabele 7

<p>KD DeLux - Eastern European Equities je eden izmed podskladov, ki delujejo pod krovnim skladom KD DeLux, ki je luksemburška odprta investicijska družba s spremenljivim delniškim kapitalom. Glavni cilj podsklada je dolgoročna kapitalna rast. Podsklad vlaga predvsem v lastniške vrednostne papirje in/ali druge vrednostne papirje, enakovredne lastniškim, kot so nakupni boni, vezani na lastniške instrumente, in zamenljive obveznice družb, ki se nahajajo v ali poslujejo iz srednje, vzhodne ali južne Evrope, oziroma so uvrščeni na borzo vrednostnih papirjev, s katerimi se trguje na organiziranih trgih. Podsklad vlaga zlasti v gospodarske panoge; surovine, komunikacije, izdelke široke potrošnje (ciklične in neciklične), energijo, infrastrukturo, finance in drugo.</p>
<p>KD DeLux - Eastern European Bonds vlaga sredstva v portfelj visoko kakovostnih vrednostnih papirjev, ki jih izdajo javne mednarodne organizacije, nadnacionalne organizacije, vlade ali lokalni organi in banke, ki se nahajajo ali poslujejo iz srednje, vzhodne ali južne Evrope ali so uvrščeni na borzo vrednostnih papirjev ali s katerimi se trguje na organiziranih trgih. Naložbe v vrednostne papirje, ki jih ne izdajo javni organi, podsklad usmerja predvsem v gospodarske panoge surovine, komunikacije, izdelke široke potrošnje (ciklične in neciklične), energijo, infrastrukturo, finance in drugo.</p>
<p>KD DeLux - Western European Equities: cilj je razpršen portfelj mednarodnih lastniških vrednostnih papirjev izdajateljev iz zahodne Evrope oziroma izdajateljev, katerih delnice kotirajo na borzah v zahodni Evropi.</p>
<p>KD DeLux - Global Equities: v portfelju podsklada se najdejo lastniški vrednostni papirji iz vsega sveta. Dolgoročni cilj upravljanja premoženja tega podsklada je preseči vrednost indeksa FTSE ALL WORLD.</p>
<p>KD Russia, delniški odprti investicijski sklad, vlaga zlasti v delnice z visoko tržno kapitalizacijo vseh panog in družb v Ruski federaciji ter v državah bivše Sovjetske zveze.</p>
<p>KD Novi trgi, delniški investicijski sklad, je usmerjen na razvijajoče se trge Azije, Latinske Amerike, Jugovzhodne in Srednje Evrope ter Afrike. V skladu z naložbenimi cilji bodo najmanj 75 % vrednosti sredstev sklada KD Novi trgi predstavljale naložbe v lastniške vrednostne papirje ter enote in delnice delniških investicijskih skladov.</p>
<p>KD Severna Amerika, delniški investicijski sklad, je usmerjen na razvite trge ZDA, Kanade in Mehike. Gre za daleč najbolj likviden delniški trg na svetu. Na njem kotira več tisoč vrednostnih papirjev, njihova vrednost pa pomeni 40% svetovnega delniškega trga, kar omogoča izredno fleksibilnost pri upravljanju premoženja. V skladu z naložbenimi cilji bodo najmanj 75% vrednosti sredstev KD Severne Amerike predstavljale naložbe v lastniške vrednostne papirje ter enote in delnice delniških investicijskih skladov.</p>
<p>KD Balkan, delniški investicijski sklad, ki nalaga svoja sredstva na razvijajoče se kapitalne trge Jugovzhodne Evrope. Večina sredstev je investirana v delnice in druge lastniške vrednostne papirje ter enote in delnice delniških investicijskih skladov izdajateljev s tega območja.</p>

Nadaljevanje Tabele 7

<p>KD Prosperita, delniško-obvezniški investicijski sklad fleksibilne strukture naložb, je slovaški investicijski sklad, katerega investicijska politika je uravnotežena, kar pomeni, da investira svoja sredstva v dolžniške in lastniške vrednostne papirje, geografsko so njihove naložbe večinoma osredotočene na področje Srednje in Vzhodne Evrope.</p>
<p>KD Surovine in energija, delniški investicijski sklad, katerega najmanj 75 % vrednosti sredstev bodo sestavljali vrednostni papirji in instrumenti denarnega trga, ki se nanašajo na izdajatelje iz industrijskih panog pridobivanja in predelave surovin ter energije (pridobivanje in predelava rudnin, lesa, celuloze in papirja, izdelava kemičnih, gradbenih in embalažnih materialov, pridobivanje, predelava, shranjevanje in transport nafte, plina in drugih goriv ter izdelava opreme in storitve za pridobivanje energije), ter enote oziroma delnice investicijskih skladov, katerih investicijska politika določa nalaganje v navedene sektorje.</p>
<p>KD Tehnologija, delniški investicijski sklad, katerega naložbena politika je opredeljena kot politika doseganja donosnosti z nalaganjem pretežno v delnice in druge lastniške vrednostne papirje, ki se nanašajo na izdajatelje iz sektorjev informacijske tehnologije, medicinske opreme in storitev, farmacije, biotehnologije ter telekomunikacij, ob upoštevanju varnosti in likvidnosti investiranih sredstev. V skladu z naložbenimi cilji bodo najmanj 75 % vrednosti sredstev KD Tehnologije predstavljale naložbe v lastniške vrednostne papirje ter enote in delnice delniških investicijskih skladov. Naložbe ne bodo geografsko omejene.</p>
<p>KD Vitalnost, delniški investicijski sklad, pretežni del premoženja investira v delnice družb, ki delujejo na področju zdravstva, preostanek pa bo razpršen med družbe, ki se ukvarjajo s ponudbo izdelkov in storitev ožje in široke porabe po vsem svetu. Na daljši rok bo zajel svetovne demografske in ekonomske trende.</p>
<p>KD Nova energija, delniški investicijski sklad: najmanj 75% vrednosti sredstev sklada sestavljajo vrednostni papirji in instrumenti denarnega trga, ki se nanašajo na izdajatelje iz panog pridobivanja energije iz obnovljivih naravnih virov (pridobivanje energije s sončnimi celicami in razvoj tehnologije na področju sončnih celic, razvoj tehnologije na področju vodikovih gorilnih celic, pridobivanje energije z vetrnimi in hidroelektrarnami ter razvoj na področju vetrne in vodne energije, geotermalne in oceanske elektrarne, razvoj tehnologije za izkoriščanje lesne biomase, razvojna podjetja na področju reciklaže materialov in podobno) ter enote oziroma delnice investicijskih skladov, katerih investicijska politika določa nalaganje v navedene sektorje.</p>

Vir: Interno gradivo Sveta zavarovanj, zavarovalno zastopniške družbe d.o.o., 2006; Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Tabela 8: Sestava treh naložbenih paketov, ki so na izbiro pri Fondpolici z naložbenim paketom

Sestava dinamičnega naložbenega paketa na dan 01.01.2007:

Ime sklada	%
KD DeLux CESE Equities (KD DeLux Eeastern European Equities)	25
KD Novi trgi, delniški vzajemni sklad	25
KD Balkan, delniški vzajemni sklad	15
KD DeLux Global Equities	15
KD Tehnologija, delniški vzajemni sklad	10
KD Surovine in energija, delniški vzajemni sklad	10

Ciljna povprečna letna donosnost: **11% - 12%**

Sestava uravnoveženega naložbenega paketa na dan 01.01.2007:

Ime sklada	%
KD DeLux CESE Bonds (KD DeLux Eeastern European Bonds)	25
KD Galileo, vzajemni sklad fleksibilne strukture naložb	20
KD DeLux CESE Equities (KD DeLux Eeastern European Equities)	20
KD Prvi izbor, vzajemni sklad delniških skladov	15
KD Novi trgi, delniški vzajemni sklad	10
KD Severna Amerika, delniški vzajemni sklad	10

Ciljna povprečna letna donosnost: **8% - 9%**

Sestava konzervativnega naložbenega paketa na dan 01.01.2007:

Ime sklada	%
KD Bond, obvezniški vzajemni sklad	10
KD DeLux CESE Bonds (KD DeLux Eeastern European Bonds)	30
KD Galileo, vzajemni sklad fleksibilne strukture naložb	30
KD Prvi izbor, vzajemni sklad delniških skladov	20
KD Vitalnost, delniški vzajemni sklad	10

Ciljna povprečna letna donosnost: **6% - 7%**

Opomba: V skladu z zavarovalnimi pogoji se sestava paketa določa najmanj enkrat letno.

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Tabela 9: Glavne značilnosti življenjskega zavarovanja z jamstvom glavnice ob doživetju – Fondpolica Azija Garant plus

Zavarovanje velja	od 1.6. 2007 do 1.6.2017
Pristopna starost zavarovane osebe	od 14 do 65 let
Najniža enkratna premija	1.000 EUR
Trajanje zavarovanja	10 let
Zajamčena vrednost premoženja ob doživetju (jamči Deutsche Bank AG)	100 % čiste premije
Zavarovalna vsota za primer smrti	110 % vplačane premije
Začasno kritje za primer smrti*	110 % vplačane premije
Delniški trgi	Azija, Indija, Kitajska, Japonska, Evropa, ZDA, Latinska Amerika, Rusija, Afrika, Srednji vzhod
Delniški hedge skladi, v katere se nalagajo sredstva	Pi Asia AlphaGen Kinetics RAB UK ReachCapital Martin Currie
Delniška vzajemna sklada, v katera se nalagajo sredstva	HSBC GIF - Chinese Equity HSBC GIF - Indian Equity
Vstopni stroški, odvisni od višine enkratnega vplačila: do 4.999 EUR od 5.000 EUR do 9.999 EUR od 10.000 EUR do 29.999 EUR nad 30.000 EUR Pri določitvi višine vstopnih stroškov se upoštevajo tudi kumulativna vplačila za življenjsko zavarovanje z jamstvom glavnice ob doživetju Fondpolica Azija Garant.	4,20 % 3,15 % 2,10 % 1,60 %
Izstopni stroški ob odkupu, ki jih zaračuna zavarovalnica	1 % vrednosti premoženja
Izstopna provizija, ki jo zaračuna upravljavec investicijskega sklada v primeru odkupa zavarovanja	Zaračunava se v prvih šestih letih trajanja zavarovanja: v prvem letu znaša 6 % vrednosti premoženja ter se vsako leto zniža za 1 %

*Zavarovalno kritje od sklenitve pogodbe do začetka zavarovanja

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Tabela 10: Sestava portfelja naložb Fondpolice Azja Garant plus

- indeks dbX – Equity Select Asia Indeks (70% sredstev), v katerem je enakomerno zastopanih naslednjih šest delniških hedge skladov:

Sklad	Geografska usmerjenost
Pi Asia	Azija in Japonska
Martin Currie	Japonska
AlphaGen	Globalni razvijajoči se trgi
ReachCapital	Mednarodni trgi, brez ZDA
RAB UK	Velika Britanija
Kinetics	Združene države Amerike

- dva delniška vzajemna sklada (vsak po 15% sredstev)

HSBC GIF - Indian Equity	Indija
HSBC GIF - Chinese Equity	Kitajska

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.

Tabela 11: Predstavitev šestih delniških hedge skladov in dveh vzajemnih skladov v portfelju

<i>Pi Asia</i> - Pi Asia Fund Ltd. je regionalno usmerjen delniški hedge* sklad, ki izbira delnice na podlagi temeljne analize in je osredotočen na azijske kapitalske trge, vključno z Japonsko. Njegova ciljna letna donosnost je 15% z 10-15% volatilnostjo.
<i>Martin Currie</i> - Martin Currie Absolute Return – Japan Fund je japonski delniški hedge sklad in zasleduje nizko tvegano strategijo, ki zavzema v glavnem dolge pozicije, pri čemer uporablja kombinacijo temeljne in tehnične analize.
<i>AlphaGen Pictor</i> - AlphaGen Pictor Fund Ltd je delniški hedge sklad, ki izbira delnice na podlagi temeljne analize in nalaga sredstva na globalnih razvijajočih se trgih. Njegova ciljna letna stopnja donosa je 15-20%, brez specifično definirane volatilnosti.
<i>ReachCapital</i> - ReachCapital International Fund I, Ltd je mednarodni (brez ZDA) delniški hedge sklad, ki izbira delnice na podlagi temeljne analize. Pri izbiri delnic uporablja sklad pristop od spodaj navzgor, pri čemer ni omejen na poseben stil investiranja, ampak išče priložnosti tako med hitro rastočimi podjetji, kot tudi nizko vrednotenimi podjetji s stabilnim poslovanjem.
<i>RAB UK</i> - RAB UK Fund Ltd je delniški hedge sklad, ki zasleduje strategijo ustvarjanja absolutnih donosov z majhno volatilnostjo v negativno smer ne glede na gibanje delniških trgov.
<i>Kinetics</i> - Kinetics Fund, Inc. uporablja pristop od spodaj navzgor, pri čemer išče podcenjena podjetja z visoko stopnjo donosa na kapital. Usmerjen je v korist dolgih pozicij v portfelju ter uporablja le majhen finančni vzvod.

*Pod pojmom hedge skladi v splošnem razumemo novejšje oblike investicijskih skladov, ki pri nalaganju zbranih sredstev sledijo eni ali več alternativnim naložbenim strategijam. Med alternativne naložbene strategije sodijo vse strategije, ki se razlikujejo od t.i. dolgih pozicij, ki jih ustvarijo tradicionalni investicijski skladi (vzajemni skladi) ob nakupu različnih vrednostnih papirjev (npr. delnic, obveznic ali instrumentov denarnega trga).

HSBC GIF – Chinese Equity - HSBC Global Investments Funds – Chinese Equity je odprti delniški sklad, katerega cilj je srednje in dolgoročna rast vrednosti premoženja z naložbami v kitajska podjetja ali v podjetja, katerih aktivnost je v tesni povezavi z gospodarskim razvojem Kitajske. S sredstvi v upravljanju preko 4,9 milijarde USD je največji vzajemni sklad, ki investira na Kitajsko, poleg tega pa velja za enega izmed najuspešnejših tovrstnih delniških skladov po donosnostih tudi v daljših razdobjih (5 in 10 let).

HSBC GIF – Indian Equity - HSBC Global Investments Funds – Indian Equity je odprti delniški sklad, katerega cilj je srednje in dolgoročna rast vrednosti premoženja z naložbami v indijska podjetja ali v podjetja, katerih aktivnost je v tesni povezavi z gospodarskim razvojem Indije. S sredstvi v upravljanju preko 6,4 milijarde USD je največji vzajemni sklad, ki investira v Indijo, poleg tega pa velja za enega izmed najuspešnejših tovrstnih delniških skladov po donosnostih tudi v daljših razdobjih (5 in 10 let).

Vir: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d., 2007.